

Sąžinės perteklius

ANTANAS MACEINA

Teatleidžia "Draugo" skaitytojai šio straipsnio autoriui, kad tokį šventą ir šiandien taip opų dalyką kaip sąžinę jis apibūdina ūkiniu terminu 'perteklius'. Juk perteklius reiškia gausą. O kur esama gausos, ten viskas atpiniga. Bet kaip tik tai autorius ir nori pabrėžti sąžinės atžvilgiu: sąžinė niekad nebuvo taip pigi kaip mūsų dienomis. II Vatikano Susirinkimui paskelbus, kad "Evangelija... šventai gerbia sąžinės vertę ir jos apsisprendimo laisvę" (Past. konstitucija, liet. vert. I t., 211 p.), netrukus pasipylė pareiškimai bei veiksmai, kaip tik šaukiasi šios vertės bei laisvės. Vyskupų (J.P. Shannon), teologų (H. Kueng) ir kunigų (suspenduotų kard. P.O'Boyle) viešas atmetimas popiežiaus enciklikos "Humanae vitae"; sielovadžių reikalavimai bažnytiškai tuokti persikirtas moterystės (kunigų susirinkimas Chur, Šveicarijoje); studentų su jų dvasios vadais dalyvavimas kitatikių pamaldose ir priėmimas eucharistijos iš jų rankų (Švedija, Olandija), beveik visuotinis jaunųjų kunigų sukilimas prieš celibatą — visa tai remiama sąžine, virtusia žmogiškosios būties centru bei mastu. Prie šių religinių apraiškų pridėjime dar visiems žinomas pasaulines, kaip: nėjimas kariuomenėn arba iš jos bėgimas, šaukimo lapelių viešasis deginimas, graibstymasis narkotikų bei svaigalų, viršinės išvaizdos sąmoningas apleidimas; apraiškas, kurios taip pat grindžiamos sąžinės laisvės vardu, ir turėsime apytikrą sąžinės perteklių, t.y. jos atpigimo vaizdą.

Jeigu betgi visus šiuos kovotojus už sąžinės vertę bei jos laisvę paklaustume, kas gi yra sąžinė, susilauktume nuostabaus atsakymo, amžiais negirdėto ir katalikų dorovėje niekad nevykdyto. Čia, kaip ir daugeliu kitų atvejų, vartojamas tas pat terminas, kurio reikšmė tačiau yra jau visiškai kita. Sąžinė, apie kurią daugelyje savo pareiškimų kalba II Vatikano Susirinkimas, ir sąžinė, kurios šaukiasi prieš popiežių kovoją vyskupai, prieš vyskupus kovoją kunigai, prieš kunigus kovoją studentai, neturi tarp savęs nieko bendro. Tai y-

pač ryškiai išsina aikštėn vysk. J.P. Shannon atveju. Kai jis vienoje paskaitoje St. John College Santa Fė pareiškė: "Bažnyčia yra mano Motina ir dvasinė mano Tėvynė" ir iš kitos pusės, kai savo laiške popiežiui (rugs. 9 d. 1968) rašė, jo sąžinė neleidžianti jam "Humanae vitae" priimti ir jos nuostatų tikintiesiems skelbti, jis kaip tik ir atskleidė aną bedugnę, tvylančią tarp katalikiškosios ir dabartinės sąžinės sampratų. — Kokių būdu? Stabtelkime tad truputį prie šio klausimo.

1

Kalbantis kartą su vienu jaunu gydytoju "Humanae vitae" klausimais, jis labai nustebo paviešas atmetimas popiežiaus enciklikos "Humanae vitae"; sielovadžių reikalavimai bažnytiškai tuokti persikirtas moterystės (kunigų susirinkimas Chur, Šveicarijoje); studentų su jų dvasios vadais dalyvavimas kitatikių pamaldose ir priėmimas eucharistijos iš jų rankų (Švedija, Olandija), beveik visuotinis jaunųjų kunigų sukilimas prieš celibatą — visa tai remiama sąžine, virtusia žmogiškosios būties centru bei mastu. Prie šių religinių apraiškų pridėjime dar visiems žinomas pasaulines, kaip: nėjimas kariuomenėn arba iš jos bėgimas, šaukimo lapelių viešasis deginimas, graibstymasis narkotikų bei svaigalų, viršinės išvaizdos sąmoningas apleidimas; apraiškas, kurios taip pat grindžiamos sąžinės laisvės vardu, ir turėsime apytikrą sąžinės perteklių, t.y. jos atpigimo vaizdą.

Jeigu betgi visus šiuos kovotojus už sąžinės vertę bei jos laisvę paklaustume, kas gi yra sąžinė, susilauktume nuostabaus atsakymo, amžiais negirdėto ir katalikų dorovėje niekad nevykdyto. Čia, kaip ir daugeliu kitų atvejų, vartojamas tas pat terminas, kurio reikšmė tačiau yra jau visiškai kita. Sąžinė, apie kurią daugelyje savo pareiškimų kalba II Vatikano Susirinkimas, ir sąžinė, kurios šaukiasi prieš popiežių kovoją vyskupai, prieš vyskupus kovoją kunigai, prieš kunigus kovoją studentai, neturi tarp savęs nieko bendro. Tai y-

Dievuli mano, argi mūsų godos / Tave prie kelio iš dangaus atrasė.. (Putinas)

Dievuli mano, argi mūsų godos / Tave prie kelio iš dangaus atrasė.. (Putinas)

Dievuli mano, argi mūsų godos / Tave prie kelio iš dangaus atrasė.. (Putinas)

Dievuli mano, argi mūsų godos / Tave prie kelio iš dangaus atrasė.. (Putinas)

DEVYNIOLIKTAS "DRAUGO" ROMANO KONKURSAS

1. Dienraštis "Draugas" skelbia dailiosios prozos (romano, apsakos) devynioliktąjį konkursą. Rankraščius įteikti paskutinė data yra 1969 m. lapkričio 1 d.
2. Geriausiojo kūrinio autoriui skiriama 1,000 dolerių premija.
3. Kūrinio sužetą pasirenka patys autoriai. Rankraštis turi būti parašytas mašinėle, nemažesnis kaip 200 romaninio formato puslapių.
4. Kūrinius siųsti šiuo adresu: Dailiosios prozos konkurso komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.
5. Sprendimo bešališkumui laiduoti autoriai turi pasirašyti slapvardžiu, o atskirame uždareme voke pažymėti savo tikrąjį pavardę ir adresą, ten pat įrašant kūrinio antraštę ir pasirinktąjį elapyvardį. Teisėjų komisijai išrinkus premijuotąjį kūrinį, atidaromas tik laimėjusio autoriaus vokas. Premijos nelaimėjusiųjų vokai komisijos ir "Draugo" atstovo akivaizdoje sudeginami.
6. Tūkstančio dolerių premija gavęs autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teisę perleidžia "Draugui", įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskiru leidiniu arba tik išleisti atskiru leidiniu. Nelaimėję autoriai spausdinimo sąlygas nuspręs abipusiu susitarimu.

Kertinė Parasė

PASAULIUI ATVIROJE SCENOJE

Sukytė, Grandinėlė ir kita kas

New Yorkas

Lilijos Šukytės koncertas New Yorke (1969 m. rugsėjo mėn. 14 d.), rengtas Laisvės Žiburio radijo programos, buvo didelis įvykis. Ne tik dėl patrauklaus, gyvo, įvairaus repertuaro, ne dėl solistės tikslaus kiekvienos gaidos perdavimo, ne dėl tobulo visų arijų, dainų ir muzikinių poemų nuotaikų iš scenos pervedimo į auditoriją. Šis koncertas yra didis ir savo darniu įtampu to didiesio kultūrinio gyvenimo mozaikon. Tai nebuvo dar vienas etninės grupės suspurdėjimas, kokių visuose miestuose pilna kiekvieną sekmadienį. Tiesa, šio koncerto klausytojus sudarė beveik tik lietuviai, taigi, etninė grupė, tačiau vietos parinkimas, koncerto organizavimas ir rūpestis juo solistei sudarė rėmus, kuriuose dainuojant, buvo galima sulaužyti 'etniskumo' lukštą. Įvykis tapo viso miesto įvykiu, ką matėme ir iš New York Times recenzijos. Klausytojų tautinė spalva dar labiau išryškino koncerto vertę. Kultūringa auditorija ir šiltas priėmimas kritikams nežinomų kompozitorių solistės talentui padėjo atskleisti ne tik muzikinius, bet ir dvasinės šilumos turtus. Šis įvykis buvo naudingas solistei, klausytojams, mūsų visuomenei, pačiam New Yorkui, ir labai norėtūsi, kad jis liktų naudingas rengėjams.

Philadelphia

Artėja kitas, panašiai organizuojamas įvykis. Reikia manyti, kad ir jo rezultatai bus panašūs. Tai Clevelando Grandinės pasirodymas Philadelphiaje (1969 m. spalio mėn. 18 d., 8 val. vakare, Town Hall).

Šiam tautinių šokių koncertui parinkta miesto centre plačiausiai žinoma salė. (Tiesa, ne pati geriausia.) Apie jį plakatai paskleisti universitetuose, meno ir muzikos mokyklose tiek Philadelphiaje mieste, tiek ir artimesnėse New Jersey vietovėse. Įvykis pristatomas ne kaip tautinės grupės pasirodymas, bet kaip reikšmingo tautinių šokių vieneto retos progos koncertas, pri-

lygstaš kitiems iš Europos ar iš kitų šio krašto miestų atvykstančių menininkų vizitams. Bilietai parduodami agentūrose ir P. O. Box adresu. Painsformuoti amerikiečių šokių klubai, Trys VHF televizijos kanalai perduoda 'spot announcements' kaip apie kitus miesto įvykius. Data įtraukta abiejų didžiųjų laikraščių kultūrinio gyvenimo kalendoriuose. Rimtoje, stiprioje radijo stotyje parengtas pusės valandos pokalbis apie koncertą.

Grandinėlei Philadelphiaje fonas sudarytas. Ji atvyksta koncertuoti ne dviem L. B-nės apylinkėm (jos įvykį ruošia), bet miestui. Tiesa, ir čia, kaip Šukytės koncerte, žūrovų daugumą sudarys lietuviai. Bet tai nesvarbu. Esmingiausia žymė yra etninio lukšto nuplėšimas. Ir, žinoma, yra labai svarbu, kaip pati Grandinėlė pasirodys.

Atsiskleidimas

Seniai kalbėta apie atviros scenos kelius. Bet ilgai jų reikėjo laukti. Reikėjo laukti iki Maryland leidyklos atsiradimo, iki Vardžio "Lithuania under the Soviets" ir kt. Dabar panašūs įvykiai padažnėjo. Politine prasme buvo reikšmingi Lietuvos nepriklausomybės jubiliejinių metų įvykiai Philadelphiaje, visuomenine prasme Ekumeninė diena, kultūrinę paskirtį atliko Sukytės koncertas, dabar laukiame Grandinės egzamino.

Žinoma, čia išvardinti įvykiai sudaro tik dalį tų reikšmingų, kuriais rimtai džiaugiamės. O rimtai džiaugiamės visais, kurie mus atskleidžia, kurie mus daro gyvenimo dalimi, bet ne muziejaus eksponatais.

Užsimintai temai konkrečiai pailiustruoti pateikėme dvejų miestų pavyzdžius. Jie paskatinti ir kitų didesnių lietuviškųjų kolonijų, tais atvejais, kada scena prasleidiama tikrai aukšto lygio dalykui. Savuotės uždaru ir menkavertiškumo kompleksas tokiais progomis mums yra mirtinai kenksmingi. Lietuviško veržlumo ir lietuviško išdidumo (gerąja prasme) čia niekada nebus per daug. Vt. Vlt.

- ### Šiame numery
- Pasauliui atviroje scenoje.
  - Antanas Maceina rašo apie sąžinės perteklių.
  - Kazio Bradūno eilėraščių.
  - Okupuotis Lietuvos rašytojai.
  - Dešimtas onomastikos kongresas.
  - Naujas PEN pirmininkas ir lietuviai 36-tajame PEN kongrese.
  - Pasikalbėjimas su sol. Dalia Kučėniene, jos rečitali artėjant.
  - Dar apie solistą A. Kutkų.
  - Julijos Rajauskaitės rečitalis.
  - Europos operas belankant.
  - Antanas Venclova apie sovietinę cenzūrą.
  - Kultūrinė kronika.
  - Moterų gyvenimas.

183 p.), ir tai todėl kad jos balsas "reikale tiksliau kalba širdžiai: tai daryk, to venk" (t. p.). Sąžinė pritaiko bendrą, visiems galiojantį ir amžiną dieviškąjį įstatymą manam reikalui, nurodydama man šio reikalo dorinę vertę ar nevertę. Štai todėl sąžinė ir yra artimiausioji mano veiksmų norma doriniu atžvilgiu. Patekęs į tokia padėtį, kurioje man dieviškasis įstatymas darosi neaiškus, ašen pasiklausiu savos sąžinės. Nužudyti nekaltą žmogų yra bloga tiek prigimties, tiek Dievo įsakymu. Tačiau jei II Vatikano Susirinkimas (I t.,

183 p.), ir tai todėl kad jos balsas "reikale tiksliau kalba širdžiai: tai daryk, to venk" (t. p.). Sąžinė pritaiko bendrą, visiems galiojantį ir amžiną dieviškąjį įstatymą manam reikalui, nurodydama man šio reikalo dorinę vertę ar nevertę. Štai todėl sąžinė ir yra artimiausioji mano veiksmų norma doriniu atžvilgiu. Patekęs į tokia padėtį, kurioje man dieviškasis įstatymas darosi neaiškus, ašen pasiklausiu savos sąžinės. Nužudyti nekaltą žmogų yra bloga tiek prigimties, tiek Dievo įsakymu. Tačiau jei II Vatikano Susirinkimas (I t.,

(Nukelti 2 psl.)

Okupuotos Lietuvos rašytojai

ALOYZAS BARONAS

(Tęsinys iš praeito šeštadienio)

Poezija

Poezija pas mus, ir reikia manyti pelnytai, buvo visos literatūros karalienė. Šiaip jau literatūroje karališkuoju žanru laikoma drama, tačiau pas mus lyrika buvo vis daugiausia iškilusi, kas buvo akivaizdu jau nepriklausomo gyvenimo metais. Išeivijoje lyrika taip pat, manau, ar neprašo mūsų prozininkų. Okupuotoje Lietuvoje, aišku, labai daug talentų, tačiau dėl uždaro, dėl vertimo ribotų tam tikra tematika, poezija nebeišleido aukštai ir tradiciškai nebepralenkė beletristų. Šiaip jau talentų netrūko ir jų yra gana ryškių. Jeigu prozoje dar liko iš senųjų Paukštelis, Grušas, Venclova, Gvirka, Boruta, tai poezijoje, į Vakarus pasitraukus Aisčiai ir Brazdžioniai. Miškinis ir Inčirū suėmus, liko iš tos generacijos poezijoje tik vien Salomėja Nėris, kuri irgi greit mirė. 1920 m. gimimo poetų karta Vakaruose: Niliūnas, Nagys, Bradūnas, Šlaitas, Kėkštas, būdami laisvėje, dar aukščiau kilstelėjo mūsų nepriklausomybės metais iškelta poetinė vėliava, gi likusieji Lietuvoje ne tik buvo mažiau talentingi, bet, būdami pajungti socializmo statybai, beveik nieko gero nesukūrė. Tiek Miežlaitis, tiek Mozūriūnas, Macevičius, Širvys ir eilė kitų, buvo vien eiluojuojai, mokėję sklandžiai išsakyti partinę programą. Tik Stalinui mirus, atėjo nauja poetų karta, nepabijojusi ieškoti tikrosios poezijos kelių. Bet toli gražu nepavirto mūsų vakariečių, 1920 m. gimimo poetų poezijos, tikriau ta jau 1930 m. Lietuvoje gimusi poetų karta bandė čionykščius sekėti. Tokių sekimo žymių yra labai apstu. Tačiau vis dėlto ši poezija yra viena geriausių Lietuvoje. Iš autorių čia galima paminėti tą patį J. Marcinkevičių, Alfonsą Maldoną (gim. 1928), Algimantą Baltakį (gim. 1930 m.), Dalią Urnevičiūtę (1932 m.), Janiną Degutytę (1928 m.), Vyt. Karalių (1931 m.), Juditą Vaičiūnaitę (gim. 1937 m.), Vladą Šimkų (gim. 1936 m.), Violetą Palčinskaitę (gim. 1943 m.), Vytautas Bložę (gim. 1930 m.), Marcelijus Martinaitis (g. 1936). Pastaruosiuose jaunuųjų eilėraščiuose matyti mėginimas ieškoti tikrojo poetinio išreiškimo, atspalaiduoti nuo socialistiniam realizmui būdingų frazių ir plaktinių deklaracijų, kuriomis apščiui buvo perpildyta prieš juos rašiusiuju, 1920 m. gimimo poetų poezija. Tos generacijos ryškiausias poetas, daugiausia prirašęs ir didžiausią kompartijos svorį turėjęs Edv. Miežlaitis bandė rašyti moderniai, tačiau visas tas modernizmas ir patosas buvo ne poe-

zija, bet dažnai naivi komunistinė deklaracija. Jo eilėraščių rinkinys "Žmogus" (išleistas bent Keletą kalbų, tiesa, pirma pasirodęs rusiškai 1961 m., o paskui 1963 m. lietuviškai) kelia vien šypsni, o ne estetinį pasigėrėjimą. Tai pozavimas ir naivi, preteninga maniera, bet ne poezija:

Mano dvi kojos remiasi į žemės rutulį, mano dvi rankos paremia

Poetė Janina Degutytė

saulės kamuoli, o tarp žemės rutulio ir tarp saulės kamuolio stoviu aš.

Arba: "Mano galva apskrita kaip žemės rutulys".

O toliau: "Mano galva apskrita — kaip saulės kamuolys".

Miežlaitis daug keliavo, tačiau ir tie iš kelionių išaugę eilėraščiai gana nepoetiški. Štai, pavyzdžiui, posmelis eilėraščio iš "Sfinksų simbolikos".

Ir dabar naktimis į žemę granito nagus suleidę ir ištroškę aukų jie remia, ne laisvi, o despotų raide.

Visai tenka sutikti su dr. Grinimi, kad tai žongleravimas ne ritmuotomis iškalbos priemonėmis. Eilėraštyje atsiskleidžia didelė banalybė, kad jis nemėgsta sfinksu, nes prieš jų statybos žuvo daug žmonių. Be abejo, tai yra faktas ir be tos Miežlaičio naivios filosofijos, liudijančios ne poeziją, bet pasipūtusiojo pozą.

Tačiau jaunieji, kaip minėjome, yra sukūrę gerų posmų, liudijančių talentų autentiškumą. Bet posmuose naujų klodų neatkasama, o kasinėjamasi tik toje dirvoje, kuri jaunesniųjų laisvojo pasaulio lietuvių poetų buvo atidengta čia jau prieš keliolika metų. Jeigu negasdintų kompartijos pareigūnai su socialistiniu realizmo botagu, iš ne vieno jaunuųjų okupuotos Lietuvos poetų sulauktume tikrai gerų kūrinių, nors ir šiaip jau iš keliolikos poetų, ypač gimusių apie 1930 m., galima būtų sudaryti gana ne-

blogos poezijos rinkinį, bet vis tiek jis dar nepalengtų mūsų, taip vadinamos, žemininkų kartos poetų poezijos. Mano nuomone, dabartiniai Lietuvos prozininkai lenkia dabartinius Lietuvos poetus, nors poetams gal ir lengviau išvengti socialistinio realizmo reikalaujamų uždavinių.

Feljetonas

Humoro žanras gana stiprus, nes feljetonų rašytojams leidžiama gana daug pasisakyti, taip vadinamos, savikritikos vardan. Humoristika dažnai ten tarnauja ir prokurorui ir ne retai matome, kad "Sluotai" ar kitam kokiam laikraščiu išspausdinus feljetoną, po kiek laiko pasigirama, jog feljetono pagalba išaiškinta išieškojimas ar apsilaidimas ir kartais įkirta, kaip jie sako, net po keleta metų. Tačiau net ir politinius pareigūnus ir net pačią sistemą galima šiek tiek pajuokti ir, manau, ne mažiau negu mes čia Vakaruose lietuviai. Išvaizduokime, kad "Spygliuose Dygliuose" būtų pasityčiojama, nors

Poetas Alfonsas Maldona

ir nepiktai, iš mūsų bankininkų, klebonų ar gydytojų. Tuoj būtų grasinimai, teisybės ieškojimai, laikraščio atsisakymai ir plūdimai. Vakariečiai nori, kad humoristika kutenantų papades, gi pavergetoje Lietuvoje ji tas papades degina. Net ir šįmet, 1969 m., miręs Teofilis Tilvytis, Salino laureatas, nebijojo pasisakyti kartais ir prieš komunistines įstai gas, uždainuodamas, kad ir taip:

Daug pridėjo kombinatų,

Tiktai batų nesimato. Kurpie, kurpie, po paraliais, Pasirodys su kurlpaliais, Atiduosi kombinatą, Tik pasiuk padorų batą.

Iš kitų felejetonistų, be taip pat mirusios Liunės Janušytės, yra Petras Skodžius (gim. 1927 m.), Pranas Raščius ir labiausiai populiaris ir tikrai talentinga Vytautė Zilinskaitė (gim. 1930 m.). Jos paskutinis rinkinys išleistas 1968 m. "Romantikos institutas" yra tikrai giedrių ir gana taiklių

VAKARIENĖS DŪMAS

KAZYS BRADŪNAS

SUSITINKANT

Dangaus mėlynos akys
Susitiko su žemės juodom —
Zvilgsnij perskrido baltos plaštakės,
Ir ašaros džiaugsmo pabrė
Zvaigždėmis ir rasom.

Dangaus mėlynos akys
Susitiko su mano akdom —
Zvilgsnij perskrido rudenio naktys,
Vasvodamos vėjo sparnais,
Kaip mirties vėliavom...

Kas gi aš — visuma ar skeveldra
Žemėje ir danguje,
Kur ūkuose zvaigždynai verda,
O skauda man širdyje?..

ŽEMĖS IKONA

Jau nemesiu į žemę akmeniu —
Ji vis tiek atgrąžina duona,
Aš tik eilėraščio sakiniu
Lenkiuos prieš juodą Madoną.

Apnuogintą rudenio,
Pridengęs sakralinių žodžių rūbu,
Tave užmigdau ir pabudinu —
Ir lempos liepsnų sidabru
Prieš tamsųjį veidą drebu.

VAKARIENĖS DŪMAS

Kai saulelė leidamasi palenda
Po juodųjų debesų skara,
Tokią šventą, tokią trumpą valandą
Nežinau, ko ieškai, ko nėra...

dabartinį gyvenimą atskleidžiančių feljetonų rinkinys. Kadangi komunistai įvairius darbus stengiasi komunisto labai sukilinti, viskas turi skambėti pakiliai ir išdidžiai, romantiškai, tai feljetone "Romantikos institutas" kalbama šitaip apie statybų romantiką, kuri skirstosi į girgždančio kranio romantiką, dainuojančio ekskavatoriaus romantiką, prie plytos dedamos plytos romantiką ir statybininko silueto tekančios saulės fone romantiką. Na ir dar daugiau romantikų, kaip bekonų penėjimo romantika, karvės melžimo romantika, vištų lesinimo romantika ir t. t. Atrodo, kad humoras, nors ir negausus yra tenai pati laisviausia lietratūros šaka.

Vaikų literatūra

Mažiesiems vaikams okupuotoje Lietuvoje yra tikrai labai gerų knygelių, spalvotomis iliustracijomis pasakų. Vaikams rašė ne vienas ir didiesiems rašė rašytojas, tačiau paaugliams ir tenai, kaip ir čia, gerų knygų nėra per daug, ir ne kartą teko skaityti spaudoje, kaip vaikai už pinigų nuomojasi įvairias senas nuotykių knygas, piliponiško turinio. Nemaža vaikams rašė Sluckis, Miežlaitis, Reimeris. Daug vaikams rašė Anzelmas Matutis

(gim. 1923 m.), Janina Degutytė (gim. 1928 m.), Raimondas Kašauskas (gim. 1934 m.), tačiau bene daugiausia ir sėkmingiausia vaikams rašė Kostas Kubilinskas (gim. 1923 m.). Ligi jo mirties, 1962 m., išleista 19 vaikams knygelių, gi po to išleista dar 11, taip kad iš viso su pakartintais leidimais išleista 30 knygų. Jo dvi pasakos įskaitytos plokštelėmsna ir čia Vakaruose. Viena pasakėlė įskaityta Montrelio teatralų išleistoje "Žirginėlių" plokštelėje, o kita įskaityta Jadvygos ir Broniaus Jary, plokštelėje "Sigutė".

Poetas taip puikiai eiluoja, kad skambumu vargu ar jam kas gali prilygti. Jo eilėraščių tematika yra daugiau liaudies pasakos, vaikų pasaulis, tėvynės meilė, tačiau, žinoma, kad, kas be ko, reikėjo atiduoti tam tikras eilėraščių kiekis ir "socialistinei statybai". Jo eilėavimas tikrai reikalingo skambumo. Pavyzdžiui čia posmelis iš pasakėlės "Piemėnėlis Trivainėlis".

Piemėnėlis Trivainėlis,
Ankstų rytą atsikėlęs,
Apsivilko skrandele,
Uždėdavo dūdele,
Ir po šaltas raseles,
Ganė baltas avelas.

Georges Rouault (prancūzas, 1871-1958)

Saulėleidis

Nežinau net laimė ar baugumas
Praeito tyliam blėsimė —
Tiktai kyla vakarienės dūmas,
Jungdamas padangę su žeme.

Dėl to skambumo ir grakštumo ne vienas jo eilėraščių yra buvę perspausdinti ir Vakaruose. Tenka pasakyti, kad poeto gyvenimas buvo tragiškas; buvęs partizanų žmogus, vėliau juos išdavė. Teko skaityti "Pergalėj", kur komunistinis pareigūnas apgailas tavo, kodėl už tūkų komunizmui, poetui nesuteikta dar gyvam komunistinio herojaus vardas. Autorių partizanai už akių nutėsi mirti, poetas tai žinojo ir graužėsi. Mirė staiga, sutrikus širdžiai.

Apskritai, vaikų literatūra pavergetoje tėvynėje dėl jai tinkamo

Feljetonistė Vytautė Zilinskaitė

Vertimai

Lietuvoje pateikiama nemaža gana gerų vertimų. Yra priaugę tikrai gerų vertėjų. Tiesa, nemaža knygų yra verčiama iš rusų ir kitų kalbų, kurios yra menko literatūrinio lygio, propagandinės. Yra verčiamas koks nors partinis ukrainiečių poetas Maksimas Rylskis, dainuojąs "šviesk amžiams broliška saule, partijai, liaudžiai, draugystei šlovei", bet šalia to verčiami vakariečių veikalai, nors daugiausia kairesnieji autoriai, tačiau yra verčiama ir kitų autorių. Buvo verčiamas ir amerikietis Steinbeck, bet jis nustotas versti, kai paskelbė komunistus demaskuojančių reportažų iš Vietnamo. Taip pat gausiai buvo verčiamas amerikietis dramaturgas Arthur Miller, bet dabar ir jo vertimai kiek sumažėjo, kai, būdamas pasaulinės rašytojų organizacijos PEN pirmininku, pamerkė rusus dėl Čekoslovakijos rašytojų persekiojimo. Buvo labiau verčiamas italų rašytojas tikrai kairus Alberto Moravia, kol šis nepaskelbė eilės straipsnių,

Vienos universiteto (Austrijoje) pagrindinis pastatas, kuriame įvyko 10-tasis pasaulinis onomastikos kongresas.

Dešimtas pasaulinis onomastikos kongresas

Kas treji metai yra šaukiamas pasaulinis onomastikos (vardų, pavadinimų mokslo) kongresas. Šįmet toks kongresas įvyko Vienoje rugsėjo 8-13 d.

Šį kongresą iškilmingai atidarė Austrijos prezidentas Dr. Jonas Visos paskaitos vyko gražiam Vienos universiteto pagrindiniame pastate, netoli Vienos miesto centro. Dalyvavo kalbininkai iš pasaulio kraštų, po vieną net iš Japonijos ir Australijos... Reikia pažymėti, kad šis kongresas įnešė vieną labai svarbų naują dalyką: visos paskaitos buvo jau iš anksto pilnai išspausdintos dviejuose dideliuose tomuose. Taigi daugelis paskaitininkų, gavę po 30 min. laiko, savo paskaitų neskaitė, o padarė tik trumpus įvadus, po kurių vyko klausimai ir diskusijos, o tai ir yra pati įdomiausia kongreso dalis. Kadangi kongresas vyko kalnų krašte — Austrijoje, tai pagrindi-

Lietuvio dalyvio išpūdžiai iš Vienos

nė kongreso tema buvo — kalnų pavadinimai (vardai), arba oronymika (gr. oros 'kalnas'). Bet darbas vyko dar ir sekančiose sekcijose:

- I. Bendrieji klausimai, metodika, sistematika.
- II. Germanų kalbų onomastika (vardotyra).
- III. Vokiečių vardotyra.
- IV. Romanų kalbų vardotyra.
- V. Slavų ir baltų vardotyra.
- VI. Indoeuropiečių ir ankstyvesnioji vardotyra.
- VII. Europos vardotyros problemos.
- VIII. Neindoeuropiečių k. vardotyra.
- IX. Asmenvardžiai ir jų socialinis pasiskirstymas.
- X. Vardotyra ir kartografija: standartizacija, transkripcija ir transliteracija.

XI. Hydronimika (vandenu, upių vardotyra).

V-je sekcijoje nebuvo nė vieno pranešimo apie baltų vardotyra, nes nei lietuvių, nei latvių iš savo tėvynių negalėjo atvažiuoti... Šias eilutes rašančiojo pranešimas buvo IX-je sekcijoje, nes jo tema buvo apie lietuvių pavardes... Bet daugelyje kitų paskaitų buvo operuojama ir lietuvių k. duomenimis; kai kuriuos iš tų duomenų šias eilutes rašančiajam teko kiek pataisyti ir patikslinti...

Sovietų rusai į kongresą neatvyko, nors kai kurių darbai jau buvo kongreso aktuose išspausdinti...

Kongresas buvo iškilmingai priimtas Vienos burmistro puošnioje didžiulėje Vienos miesto ro-

tušėje, taip pat ir kitų aukštų austrų valdininkų ekskursijų metu.

Vienoje pernai įvyko 200 tarptautinių suvažiavimų, o šįmet — 250. Austrai nuolat pabrėžia, kad jie yra tarpininkai tarp Rytų ir Vakarų, Šiaurės ir Pietų. Net Albanija dalyvauja dabar (9.7-10.14) vykstančioje Vienos mugėje. Miestas pilnas turistų iš viso pasaulio. Vieniečiai atrodo gerai apsirėngę, o merginos net labai puošnias. Auto judėjimas labai gyvas — automobilių daug. Ir galvoji žmogus: tai kad mūsų vargšė tėvynė būtų čia...

Kongreso darbai (2 tomai) kainuoja net 25 dol. Vardas (lotyniškai): Disputationes ad monium vocabula aliorumque nominum significationes pertinentes, t.I ir II., Wien, 1967. Išleido: Verlag der Wiener Medizinischen Akademie.

Antanas Klimas

SAŽINĖS PERTEKLIUS

(Atkelta iš 2 psl.)
syti, bet ką veikdamas" (II t., 291 p.). Čia ir glūdi pagrindas, kodėl niekas neturi teisės versti žmogaus elgtis prieš savo sąžinę. Sąžinės laisvė glūdi jos ipareigojančiame karakteryje. Jeigu aš privalau kiekvieną atvejų savos sąžinės klausyti, tai savaime aišku, kad turiu turėti laisvės elgtis taip, kaip mano sąžinė mane ipareigoja.

Šis ipareigojantis sąžinės pobūdis kaip tik šandien esti pamiršamas arba jam neteikiama didesnės vertės. "Humanae vitae" ir šiuo atveju yra pamokantis pavyzdys. Jeigu vyskupui Shannon, teologui H. Kuengui ar aniem 41 kunigui sąžinė iš tikro neleidžia enciklikos principų priimti ir juos tikintiesiems skelbti, tai jie turi šventos pareigos savo sąžinės klausyti ir Bažnyčią palikti, nes Bažnyčia šių principų laikosi ir jų skelbimo reikalauja. Įvykus konfliktui tarp Bažnyčios ir savos sąžinės, reikia klausyti sąžinės. Tai kėlė aikštėn jau prieš 45 metus jėzuitas M. Pribilla savo diskusijose su protestantu prof. A. Messeriu, šį net nustebindamas: mat, Messeris kaip evangelikas manė, esą kat. Bažnyčia savoje dorovėje sąžinę nusileigianti autoriteto naudai. Tačiau Pribilla jam atsakė, kad jei katalikas savo sąžinėje apsisprendžia kitaip negu Bažnyčia moko, jis nusidėtu, pasilikdamas Bažnyčioje, nes eiti prieš savo sąžinę, kuri visados yra konkrečių mūsų dorinių veiksmų norma (plg. Katholisches und Modernes Denken, Stuttgart 1924 m. p. 62-64).

Betgi mūsų dienomis tokio nuoseklumo nematyti. Vienas

vienintelis teologas anglas Davis išstojo iš Bažnyčios, vedamas savos sąžinės. Tuo tarpu visi kiti, net ir vysk. Shannon po savo vedybų, manosi esą pasilikę Bažnyčioje, nors jų sąžinė ir neigianti Bažnyčios dorinį skelbimą. Čia kaip tik ir pasirodo anas aukščiausias minėtas tragiškas donkichotizmas dorinėje srityje. Iš vienos pusės eilė dvasiškių (bei pasauliškių) išveda sąžinę į kovą su bendru kat. moralės principu, iš kitos pusės jie savos sąžinės, kurios patys šaukiasi, neklausio, pasilikdami Bažnyčioje ir net reikalaujanti leisti jiems eiti ir toliau ganytojų pareigas. Tačiau šiuo atveju jie daro dvi klaidas: 1. sąžinė niekad, kaip sakytą, nesprendžia apie bendro dėsno teisingumą ar neteisingumą; 2. "Humanae vitae" reikalavimai dvasiškių gyvenimo visiškai neličia (bent tol, kol jie gyvena celibate) ir todėl su jų sąžinė nesuliečia, nes sąžinė, irgi kaip sakytą, sprendžia tik apie mano konkretų asmeninį veiksmą. Štai kodėl dvasiškių kova prieš "Humanae vitae" sąžinės vardu "virsta juokinga Don Kichoto kova su vėjo malūnais. Šį juokingumą gražiai vienu sakiniu išreiškė viena Muensterio diecezijos laikraščio "Kirche und Leben (Bažnyčia ir gyvenimas)" skaitytoja, atsiliepdama į H. Kuengo, Tuebingeno dogmatikos profesoriaus, kovą prieš celibatą: "Kam reikia plėšyti teologiskai, jeigu niežti žmogiskai".

Sąžinės perteklius ir tuo pačiu jos atpigimas mūsų laikais, kaip matome, reiškiasi jos iškreipimur: 1. sprendžiant pagal savo są-

žinę apie kito žmogaus dorinių veiksmų vertę, 2. paverčiant sąžinę tiesos mastu ir sprendžiant apie bendrus principus, 3. naudojant sąžinę ten, kur tas ar kitas Bažnyčios sprendimas mano gyvenimo visiškai neličia, 4. šaukiantis sąžinės ir vis dėlto jos neklausant. Šis daugiaropas iškreipimas kaip tik ir rodo, kad sąžinės vardu šandien vadina ma visai kas kita, būtent: nekrikščioniškas pasaulėžiūrinis nusistatymas arba žmogiskas noras išsivaduoti iš krikščioniškosios dorovės. Tačiau kadangi neretai neturima drąsos visa tai įvykdyti asmeniniu sprendimu, tai šaukiama, esą Bažnyčia turinti sankcionuoti šiuos troškulius bei nusistatymus, paskelbdama juos leistinus visiem. Užot mušesis į krūtinę ir sakęs Dievui, "Viešpatie, atleisk man nusidėjėliui, nes esu silpnas žmogus", dabartinis žmogus nori tarti: "Viešpatie, aš nesu nusidėjėlis, nes popiežius man tai leido". Didžiojo Inkvizitoriaus pataisa Kristaus moksle išskyla dabar prieš mūsų akis visu savo šurpumu. Inkvizitorius juk sako apie savo karalystės žmones: "O, mes leisime jiems net nusidėti — juk jie toki silpni ir bejėgiai... Mes leisime ar uždrausime jiems su savo žmonomis ar mylimosiomis santykiuoti ar nesantykiuoti, vaikų turėti ar neturėti, ir jie šūkavys iš džiaugsmo ir paklus mums" (Broliai Karamazovai, V, 5). Kovoje prieš "Humanae vitae" šis noras, kad popiežius perimtų Didžiojo Inkvizitoriaus vaidmenį ir leistų žmonėms nusidėti, kaip tik ir iškilo visu ryškumu, atskleidamas kartu nuostabų krikščioniškosios sąmonės nuosmūki.

Sv. Jurgis

(Lietuvių liaudies skulptūra)

Aš ir mano vaikai norime šandieną gyventi."

Vyt. Zilinskaitė viename feljtone, piešdama kompartijos reikalavimus degti komunizmo laime, rašo: "Melžėja žvangindama tuščiu kibiru, artinasi prie atrajončios karvės. Ji žengia ramiai, nes žino, kad palieka paskui save ryškiai išpaustas pėdas — nak tį pažliugo. Štai ji pritupia prie žaliosios, akimirka, kita — ir iš tvirtai sugniaužto spenio čiukštelė balta, kaip kalnų sniegas srovė. Melžėja vėl čiurkšteli ir tyliai nušijuokia. Kokia ji dabar graži. Graži tuo, kad duoda žmoniems pieną." Poetas Korbosovkis yra taip pasakęs apie traktorininką Kolyličių "Jis visas save atidavė traktoriui". Taip ir melžėja. Ji visą save atiduoda tešmeniu. Jos darbo chalato kišenėje yra bloknotėlis. Jame įrašyta: "Ar viską padariau? Ar viską išmelžiau? Ar degiau melždama? Puikiu, nepakartojamu metu mes gyvename. Viskas skeltanagiškas".

Idomiu pasisakymų yra ir vertinėse komedijose. Pzv. lenko Marko Domanskio pjesėje "Atėjo naujas", šitai rašoma apie lenkų pareigūnus: "Reikia nusiųsti mūsų administracijos specialistus, tai jie per tris mėnesius pavers į nieką Amerikos gerovę".

Komunistai bijo savo šešėlio, jie įtaria visus visur, o dažnai net be reikalo. Štai dar praėjusių metų, 1968 m., gruodžio mėnesio "Pergalėje" Jonas Mikeliniskas išspausdino apysaką "Trys dienos ir trys naktis". Apysaką redaktoriai praleido, bet vėliau ji susilaukė iš politrukų didelės kritikos. Rašytojas turėjęs gerą postą, kaip jaunųjų rašytojų patarėjas, buvo iš to posto pašalintas. Apysakoje beveik įrodoma, kad žmogui labiau kenkia komunistinės sistemos biurokratija, negu kunigai. Štai kun. Aloyzas sako komunistui: "Dieve padėk jums ateičiai, bet šandien tode jūs dirvoje, deja, ne blogiau tarpsta kūkaliai ir piktžolės, negu kviečiai."

"Jei atsirastų, kas mano abejones išblaškytų, tai dar šandien nusivilkčiau sutaną. Bet tokio nėra. Ir neatsiras, Vytautai. Ne — mes būsim reikalingi tol, kol žmogus bus mirtingas, vienok svajos, veršis į nemirtingumą. O jeigu, jis mokslo dėka, savo paties nelaimė, pažabos nemirtingumą, mes nemurmėdami nueisime nuo scenos. O kol to nėra, mūsų šventa pareiga jam sakyti: Sur su šventa pareiga jam sakyti: Sur su corda. (Sirdis aukštyn).

Daugelis nuliūsta, jog, kada rusų rašytojai veržiasi į Vakarus, patys bėga, persiunčia savo kūrinius, lietuviai rašytojai yra taip prisitaikę ir taip patenkinti komunistiniu socialistinio realizmo botaga, kad nieko nebenori, o gyvena tik, kaip partija įsako. Lietuvis rašytojas, kaip ir kiekvienas rašytojas pasauly, norėtų išsimušti iš rėmu, tačiau visas tas

sėkmingumas priklauso nuo talento ir nuo atsitiktinių sąlygų. Mes tikime, lietuvių tautos gajumu, jos kūrybingumu ir jos noru laisvėti ir tikime, kad, nors ir varžoma, tenykštė mūsų literatūra paliks vertingų kūrinių ateičiai. Kūryba nėra lengvas dar-

bas, tai sunkus, daug žmogaus valios pareikalaujantis procesas, tačiau lietuvių tautos genijus vis švystelės kūrybinės ugnies prisiveržimais, kol galų gale išsilaisvins iš komunistiniu, varžančių natūralų literatūrinį augimą pančių.

Naujas PEN pirmininkas ir lietuviai 36-tajame kongrese

Rugsėjo mėn. 15 d. Mentone (Prancūzijoje) prasidėjo 36-tasis tarptautinės rašytojų organizacijos, taip vadinamo PEN klubo, kongresas. Jį atidarė ligšiolinis PEN klubo pirmininkas, žinomas amerikietis rašytojas, dramaturgas Arthur Miller. PEN klubas buvo įkurtas 1920. Šandien organizacija apjungia 51 krašto rašytojus. Visame pasaulyje yra įsikūrę 80 PEN klubo centrų — židinių, kuriems priklauso 8500 narių.

PEN klubai yra labai įtakinga ir žmogaus kūrybinę laisvę ginant daugelio tautų rašytojų organizacija. Ne kartą jos įtaka ir jos veikla intelektualiniame žmonių klode visiems modernių laikų tirams buvo skaudi ir neiškrapstoma rakštis. Sakysim, PEN klubo tarptautinių kongresų programos sovietiniai rašytojai, tai gaudavo leidimus ten išvykti, tai vėl prieš pat kongreso atidarymą leidimai būdavo atima-

mi, jeigu tik buvo pajusta, kad kongresas pasisakys prieš rašytojų areštus bolševikinėje Rusijoje.

Šiame 36-tame PEN kongrese dalyvauja rašytojai iš 40 kraštų. Idomu, kad šį kartą kongrese yra ir lietuvių rašytojų atstovai. Kaip rugsėjo 16 dienos "New York Times" rašo: "Foreign countries, including delegations from Estonia and Lithuania in exile, are represented at the congress".

Kas tik turi gerą skonį, Visą perka pas Lieponį! LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC. Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875 J. LIEPONIS Pirmadienis ir ketvirtadienis nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadienis nuo 12 iki 5 v. v.

Okupuotos Lietuvos rašytojai

(Atkelta iš 3 psl.)
tvirtindamas, kad komunistinio se krašto yra išvėsta gana nemaža gerų Pietų Amerikos rašytojų, kuriuos čia pas mus verčia P. Gaučys, vokiečių autorių, graikų Kazantzakis ir italų ne vienas autorius. Teko abiem kalbom lyginti Heminėjaus "The Sun Also Rises", ir reikia pasakyti, kad knyga nuostabiai puikiai išversta. James Joyce, airių rašytojo romaną "Ulysses" vertė A. Venclovos sūnus Tomas. Tai labai sunkus ne tik versti, bet ir skaityti romanas. Kiek girdėti, lie tuviai daug labiau mėgsta skaityti vertimus negu savo originalius rašytojų kūrinius, ir tai žinoma nėra ko labai džiaugtis, bet, iš kitos pusės, vertimai leidžia žmonėms susipažinti su naująsia literatūra. Nors veikalų pasirinkimas versti gana ribotas, tačiau vis tiek vertimai ugdo lietuvių skaitytojų skonį.

Kritika

Kritikos srityje taipgi užaugo visa eilė naujų žmonių. Ryškiausi bene Vytautas Kubilius (gim. 1928 m.), Vytautas Galinis (gim. 1924 m.) ir Jonas Lankutis (gim. 1925 m.). Jie pasakė visą eilę kritikos straipsnių, iš kurių matyti, kad moka rašyti, tačiau, norėdami pasakyti teisybę ir norėdami kūrinių vertinti pagal marksistinę liniją, susiduria su daugybe kliūčių. Pastaruoju metu nepatenkintieji jau pradėjo kovoti prieš kritikus, pasikviėdami talkon vėl kompartiją. Toks ryškiausias atvejis yra bolševikams stipriai užsitarnavusio Mieželaičio, tur būt, jakyminis išpuolis "Literatūros ir Me ne", kur kritika taip kaltinama: "Pastaruoju metu kritikos žodis kelia tam tikrą susirūpinimą. Išaugo kritikos profesinis lygis, bet susilpnėjo ir apsiniaukė miglomis jos kriterijai. Ar ne per toli nuėjo kai kurie kritikai? Visai neseniai A. Gudaičio - Guzevičiaus, J. Baltušio, M. Sluc-

kie, A. Biellausko ir kiti kūrėjų, kurių komunistų rašytojų pavardės vieną kritiko (V. Kubiliaus) straipsnyje jau buvo atsidūrusios skliaustuose, atseit, už literatūros ribų. Kritikas aiškiai davė suprasti, jog vedama lietuvių nacionalinės literatūros "gryninimo" revizija ir norima apsilaukti nuo jai nepageidaujamo "svetimo elemento".

Žodžiu, čia aiškiai sakoma, kad kritika pasuko gryniosios kritikos kryptimi, norėdama atsipalaiduoti nuo marksistinio vertinimo varžtų. Ilgame straipsnyje Mieželaičis reikalauja mesti buržuazinio objektyvumo tendenciją ir vertinti raštus marksistiškai. Anot jo, laiko reikalavimas yra kovoti prieš reakciją, "kuri norinti atplėsti literatūrą nuo klasinių ir partinių pozicijų, atskelti formą nuo turinio, sukoncentruoti visą dėmesį į grynai formalų eksperimentinį hermetizmą, į estetizmą. Reakcija žino gerai į ką reikia taikyti". Šie kaltinimai reakcijai laisvame pasaulyje neturėtų iš viso būti kaltinamai, kadangi čia literatūra nėra niekam pajungiamą. Mieželaičis gi šaukia, kad rašytojai turi būti komunizmo statyboje. Nes: "Dvieji pasaulių ideologinėje ko voje, kovoje už pažangą ir pasaulio atsinaujinimą lietuvių rašytojai užima ir užims svarią vietą progresyvaus humanistinio me no pusėje, kartu su savo liaudimi ir su gyvenimu, kartu su dinamišku laiku ir kartu su Komunistų partija."

Kaip matome iš šių 1969 m. liepos 12 d. paskelbtų žodžių, Lietuvoje kritika buvo užėmusi gana tikrajam menui reikšmingas, atspalaidavusias nuo komunistinės linijos pozicijas ir, be abejo, tai teigiamai paveikė pastarųjų metų literatūrą, bet dabar linija kietinama, kritikai vėl turės reikalauti, kad literatūra vis daugiau tarnautų, taip vadinamai, komunizmo statybai, o tai reiškia vien tik literatūros smukdy-

Noras išsilaisvinti

Kiekvienas kūrėjas tačiau nori pasakyti, ko jis nori, nori išsilaisvinti iš komunistinių varžtų ir neretai pasisako, kol paskui apsižiūrėjęs partija pradeda autorius griebti. Literatūros žmonių, redaktorių, dažnai praleidžia vieną ar kitą sakinį ir net kūrinių, kol pagaliau užkietėje politrukai perskaito ir pradeda galvoti ar čia neįžeidžiama "šventoji Rusija" arba "palaimintoji kompartija". Tada autorio teisinasi, baudžiami, o po to vėl viskas po senovę, nors kai kuriems autoriams tenka prarasti ir gana neblogus materialine prasme postus.

Kritikas Vytautas Kubilius

Jonas Apyžiaus romane "Kaimas kryžkelėje" yra ir toks sakinys: "Visi vagia. Mes iš valstybės, valstybė iš mūsų. Pats sakei, kad gerai dirbu, o gaunu už darbą? Grašius. Poros kojinų už savaitės darbą nenuperku. O valstybė laikosi savo. Jai nesvarbu, kiek tu gauni už darbdavienius. Užėjus į krautuvę — mokėk".

Arba vėl: "O kai dėl tavo kolektyvo, tai ką jis man davė? Dėl jo būčiau išdvėsusį badu su visais vaikais. Ubagų maišas, daugiau nieko. Rytoj bus geriau, rytoj bus geriau". Kada tas rytojus ateis? Tur būt, kai mūsų nebebus. Šuniui į uodegą tokį rytojų!

Tačiau kongrese nėra čekų rašytojų. Bet vengrai, rumunai, rytų vokiečiai, lenkai ir bulgarai atvyko. Rusų taipgi nėra. Spėjama, kad pabijota, jog kongrese gali būti kalbama apie rusų rašytojų prievartavimus ir trėmimus, ką Vakarų pasauliui plačiai atskleidė neseniai iš Rusijos pabėgęs rašytojas A. Kuznecovas.

Naujuoju pasaulinių PEN klubų pirmininku kongrese išrinktas Prancūzų akademijos narys, 53 metų poetas Pierre Emmanuel. Naujasis PEN pirmininkas yra lankęsis ir JAV, kurį laiką skaitydamas paskaitas Harvardo ir John Hopkins universitetuose.

Prancūzų dabarties literatūroje Pierre Emanuel yra laikomas vienu žymiausių katalikiškojo sparno rašytoju. Savo kūryboje, šalia religinių temų, dažnai išsakaš ne tik dabarties tiruų su- luošinto žmogaus skausmą, bet ir nepavergiamos dvasios didybę. Jo poezijos pastaraisiais metais esame vertimuose paskelbę ir "Draugo" kultūrinio priedo puslapiuos. Štai kaip poetas kalba apie laisvę ir tironiją:

O mano broliai kalėjimuos, jūs esate laisvi, Laisvi išdegintom akim, sukausty- tom rankom ir kojom, Sužalotais veidais ir lūpom sudraskytom.

Jūs esate tie prievartaujantieji medžiai kankiniai, Auga dar stipresni, nes apgėnėjami. Jūsų — tikrų žmonių yra berbis žvilganis.

Jūsų tylą — garsioji eterio ramybė. Viršum tiruų užklimusių nuo nebylystės.

Yra dar tylūs jūsų rankų skliautai. Aukščiau menkos diktatorių tvarkos Yra plačių padangių, debesų rimitis, Yra žydrų kalnų alsavimas, Yra maldos laisvieji tolai Ir kaktos, nesilenkiančios prieš nieką.

Yra žvaigždynai laisvėje esamės, Yra beribiai tapsmo vaisiai, Yra tironams pražūtinga baimė — Baisioji Dievo laisvė. (P. Gaučio vertimas)

SIUTINIAI I LIETUVĄ COSMOS EXPRESS 2608 W. 09 St. Tel. WA 5-2787 2501 W. 09 St. Tel. WA 5-2737 3333 W. Halsted Tel. 254-3820 Didelis vairių prekių pasirinkimas Prilimam užsakymus automobiliams E. ir V. Žukauskai.

Chicago Savings and Loan Association

5¹/₄% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkst. tūkst. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4³/₄% Ant visų knygelių sąskaitų
NUOSIMCIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ, ISMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI.

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Kiekvienas išipareigojimas reikalauja daug pastangų

Pasikalbėjimas su soliste Dalia Kučėnienė

Po savaitės, spalio 4 d., Jau-nimo centre Chicagoje įvyksta sol. Dalios Kučėnienės dainų re-čitalis. Ta proga "Draugo" ben-dradarbis pateikė solistei keletą klausimų.

— Jūs esate baigusi universi-tetą magistro laipsniu, rašote ei-lėraščius ir domitės šiaip litera-tūra, kodėl pasukote dainos ke-liu, kas, be abejo, reikalauja daug pastangų ir rūpesčių?

— Manau, kad domėtis dau-giau nei viena meno sritimi yra gan natūralus reiškinys. Praeitį liudija nemaža sėkmingų pavyz-džių. Michelangelo buvo ne vien tapytojas, bet kartu skulptorius, architektas, poetas. Ispanų poe-tas Garcia Lorca rašė ne vien poeziją, bet kartu pasižymėjo ir kaip liaudies dainų, "cante hon-do", puoselėtojas ir įdomus kom-pozitorius. Mūsų tautoj, kalbant apie Čiurlionį, kalbame apie jį, ne vien tik kaip apie muziką, bet ir kaip apie grafiką ir sėkmingą dailininką. Šių dienų garsusis ita las dainininkas Tito Gobbi, atei-nančiam Lyric operos sezone, ne vien tik dainuos, bet kartu režisuos operą Don Giovanni.

Nepretenduojau į išvardintųjų menininkų aukštumą — tik šiais pavyzdžiais, manau, netie-sioginiai atsakau į klausimą, kad pasišventimas vienai meno sričiai dažnai išugdo sėkmingą dvi-lypumą ar net kai kuriais atve-jais trilypumą. Anaiptol vie-na meno sritis nebūtinai turi ri-boti menininką.

Kiekvienas rimtas ir nuošir-džiai gilus išipareigojimas reika-lauja daug pastangų ir rūpesčių, be abejo, dainos kelias — nėra išimtis.

— Kada pradėjote dainuoti ir kada pajutote, taip sakant, pa-šaukimą į dainą?

— Sakoma, kad nei knygos, nei universitetai neišaugina po-eto, nes poetu reikia gimti. Tur būt, tą patį būtų galima pasa-kyti ir apie dainininką, nes be tos įgimtos vidujinės jėgos, kuri prašosi būti išrašyta arba išdai-nuota neįmanoma būtų nė pra-dėti. Sunkoka uždėti laiko ant-spaudą ant tos jėgos ar ant, taip jūsų vadinamo, pašaukimo pa-jutimo. Galiau tik pasidalinti kai kuriais įvykiais, kurie sąmonin-gai yra palikę įtakos vėgams.

Prieš pat antrąjį pasaulinį kar-ą gyvenome Šiauliuose. Atsime-nu, kaip vesdavosi tėveliai į jė-zuitų koplyčią. Buvau ketverių metų. Labai patikdavo, kai kun. J. Borevičius apsirengdavo spal-vingais liturginiais rūbais, bet vis dėlto visas dėmesys nukrypdavo ne į altoriaus, bet į vargonų pu-sę, kur mama giedodavo. Labai pykdavau, kai drausdavo atsukti galvutę. Tada pyktelėjus priža-dėdavau, kad užaugusi būsiu tik ten viršų, iš kur visa muzika plaukia.

Karas ir gyvenimas Vokietijoj bei Šveicarijoj nustaibė norma-lias vaikystės dienas. Apsigyve-nus Argentinoje, kai jau buvau dvylikos metų, per vieną pianis-to A. Kuprevičiaus koncertą, bu-vau taip sužavėta jo Chopino interpretavimu, kad sekančią dieną jau pradėjau lankyti pia-nino pamokas. Dainavimo pa-mokos prasidėjo vėliau.

— Kada pirmą kartą išėjote į sceną, kokia buvo savijauta ir kaip buvot priimta kritikos ir publikos?

— Į sceną išėjau vėlai, būda-ma septyniolikos metų, jau Chi-cagoj. Tada paskutiniuosius me-tus lankiau Marijos gimnaziją. Dainavimą mokiausi pas komp. seselę Bernardą. Jos paruošta per tradicinį mokinių koncertą atli-kau Alabieff "The Russian Nigh-tingale" su fleitos palyda. To pirmo pasirodymo daugiau lau-kiu ir mažiau jaudinau negu dabar ruošiantis L.D.K. Birutės — koncertui. Tuo metu lydėjo jaunatviškas dar moksleiviškas nerūpestingumas, pagrįstas ma-

žesniu muzikiniu subrendimu, atlaidesne autokritika, bei žy-miai blankesniu atsakomybės jausmu sau bei auditorijai.

Kritika buvo labai skatinanti, publika ypatingai šilta.

Kokį kompozitorių jūs labiau-sia mėgstate?

— Dažniausiai tą, kurį tuo metu interpretuoju. Taip kaip nėra realu tikėtis rasti viename asmenyje, ar tai būtų rašytojas, dainininkas ar dirigentas — su-telktas absoliučiai visas idealias ypatybes, taip ir su kompozito-riais. Yra lengviau pasakyti, dėl kokios specifinės individualybės kūrėjas mėgstamas. Aplamai kal-bant, dainininkam yra lengviau-sia atsakyti, kad mėgsta Verdi, nes jo genialiam išradingume yra suteikti įvairius skonius pa-tenkinantys žanrai: yra ir daug lyrizmo ir daug dramos, daug skausmo ir daug juoko, daug jė-gos, bet taip pat ir daug subtilu-mo.

Dėl jų specifinių bruožų ne-paprastai mėgstu Debussy, Mo-zarta, Schuberta, Donizetti, Bar-toką, Čiurlionį, Gruodį, Brahm-są, Mahlerį ir dar daug kitų...

Šiame koncerte dainuosiu ir La-pinsko liaudies dainų. Turiu pri-sipažinti, kad esu jas labai pa-mėgus.

Po gilesnės studijos, premijuo-tam Jakubėno kūriniui "Gėlės iš šieno" jaučiu tai dainai daug šilumos.

Kaip matot, atsakymas šako-tas, manau, kad ir jums būtų sunku atsakyti kokį rašytoją la-biausiai mėgstate?

— Jus dainuojančią labai en-tuziastingai priėmė šią vasarą Lietuvių fronto bičiulių bendri-nėje stovykloje Dainavoje. Ar tai buvo jūsų dainos iš dabar ruo-šiamo rečitalio ar visai atskirai paruošta programa?

— Lietuvių fronto bičiulių koncertui Dainavoje buvau pa-kviesta savaitę prieš koncertą. Per tris repeticijas su Dariu Lapinsku teko pasiruošti dešim-ties kūrinių programai. Savaime aišku, tokiais atvejais yra tik lai-ko pakartoti iš "sandaros sky-nioje" sukrauto repertuaro. Stovyklos programai parinkome, a-not Lapinsko, "fireworks".

Ruošiant klasikinio tipo reči-talį, tenka ilgai apmastyti pro-gramos atitinkamą sustatymą, y-ra nepaprastai, sakyčiau neatlei-džiamai, svarbus tradicinio sti-

Dalia Kučėnienė tarmatės Serpino rolėje su ponu Ubertu — V. Naku operoje "La Serva Padrona". (Lietuvių foto archyvas)

liaus išlaikymas. Siam koncertui kūrinių yra specifiskai atrinkti, tad, atsakant į klausimą, kon-certui yra atskirai paruošta pro-grama.

Toks yra sol. Dalios Kučė-nienės pasipaskojimas apie jės.

Dar apie solistą A. Kutkų

Prisiminimuose apie Aleksą Kutkų (Kultūrinis priedas, rug-sėjo 20 d.) esu suklydęs, nuro-dęs klaidingą A. ir J. Kutkų ame-rikinę odiseją. Iš tikrųjų jiedu pirmiausia sustojo Detroite, iš kur pasuko į New Yorką, po to pastoviam apsigyvenimui atvyko į Chicago.

Esu išgirdęs lyg ir priekaišta-vimą, kad tiek nedaug apie ve-lionį papasakojęs. Man rodos, jog prisiminimais pasidalinti turėtų su juo scenoj bendrave, artimiau operiniame darbe pažinę. Man rūpėjo retas, gilus ir neeilinis žmogus.

Prie to, ką priminiau, duosiu A. Kutkui kyla abejonė: ku-

dar vieną epizodą. Kauno opero-je buvo statoma Antonin Dvor-žako "Undinė" (Rusalka). Įp-rastu būdu solistai gavo su įra-šytu lietuvišku tekstu klavira, kuriame numatomų kupiūrų pus-lapiai buvo susagstyti segtukais. Solistas A. Kutkus panoro su vi-sa opera susipažinti, nes toks bu-vo jo įprotis. Ir staiga, puslapius bevartydamas, užtikina... gerai žinomą chorinę mūsų kompoz-itoriaus Juozo Tallat Kelpšos dainą! Kaip originalus kūriny-s, jau nuo Petrapičio laikų ji buvo ežeringai mūsų chorų inter-pretuojama.

P. Svilius

riu gi būdu daug anksčiau gy-venęs čekų kompozitorius galėjo nuplagijuoti lietuviu muziko kū-rybą?! Repeticijai pasibaigus ir dalyviams išsiskirsčius, nekaltą veidą rodydamas, kreipiasi miste-rijai išaiškinti į dirigentą J. Tal-lat Kelpšą, šios populiarios dai-nos tariamą autorių. Iš pradžių kiek sumišęs, net priekaištauda-mas, kaip Kutkus išdrįso "nerai-kalingais" klaviro puslapius do-mėtis, Tallat Kelpša prisipažįsta, kad studentaudamas turėjęs sku-biai Petrapičio lietuvių chorui parūpinti repertuarą, tada ir pa-sinaudojęs čekų kompozitoriaus kūryba. O vėliau, girdi, tos dai-nos kilmę užmiršęs ir davęs savo vardu spausdinti. "Tik tu, bro-lau, niekam nesakyk!" — prašė anas A. Kutkų. O anas tik nusi-šypojo. (Istorija tačiau fakto nėra užmiršusi).

Kaip veikt visų, sunkiai anųkį ir pasisekimą prasiiveržusių žmo-nių, ir Aleksa Kutkaus rašysena buvo kaligrafinė, tikras dailyras-čio pavyzdys. Laiškuose apstu hu-moro, bičiuliškos šilumos ir rea-lių minčių. Korespondencijoje prasiiverždavo rašiusio charakte-rio šviesybė.

Gal kas dar prisimena, kaip Chicagoje teatriniame baliuje A. Kutkus su Simu Velbasiu šoko linksną baletinį numerį? Soko,

nes stengėsi sukelti sceniniam operos spektakliuose, faktiško veikimui lėšų. Tokios išdaigos, šios institucijos iniciatoriaus Vla-berods, niekad anksčiau nekrėtė. Tačiau jam rūpėjo scena ir jos išvairoje gyvybė. Pabaigai noriu prisipažinti, jog žodį CIAO (atitinkanti maždaug anglų bye-bye sąvokai) buvau esu praleidęs vieno Vilniaus o-peros solisto vardą, dainavusio bei valios tas "ciao" virto "ciao". STASYS PILKA

HIGH RATES

4.75%

PER ANNUM
ON REGULAR
SAVINGS
CURRENT RATE

5.25%

PER ANNUM
ON INVESTMENT
BONUS
\$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

ACROSS AFRICA SAFARIS, Ltd.

kviečia

Atvažiuoti į Rytų Afriką ir prižada Jums įdomiausias ir niekuomet neužmirštamas atostogas

Dėl daugiau informacijų rašykite — kad ir lietuviškai

T. Gugis, ACROSS AFRICA SAFARIS, Ltd. P.O. Box 9420, Nairobi, Kenya

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidėvėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. - 7 v. v., šėšt. 7 v. r. - 3 v. p.p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS, NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED by Vnešposlytorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪŠŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1854
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	232-2042
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-2340
BUFFALO 12, NEW YORK	701 ELLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS STREET	475-0746
CLEVELAND 12, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0896
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	365-6780
SO. BOSTON, MASS.	396 W. BROADWAY	AN 8-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVE	381-8997

EARN 5 1/4% ON \$1000

INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% Interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.

Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 - Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter - Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento - Chicago, Illinois 60632 - V17-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-5 P.M. - Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. - Sat. 9 A.M.-12 Noon - Wed.-No Business Transacted

Meninis kuklumas

Julijos Rajauskaitės - šušenės piano koncertas
Chicagoje

BALYS CHOMSKIS

Ko muzikos mylėtojai eina į piano koncertus, negailėdami išlaidų ir laiko, nors jau ne viena kartą susitiko su tais pačiais kompozitoriais namuose ir salėse? Juos vilioja savita, originali menininko interpretacija, temperamentas, technika, proto ir širdies pulsas, prieštarašiniai. Šiandien klausytojas trokšta ne tik džiaugtis muzikine kūryba, užsimerkus skęsti jos garsuose, bet jis taipgi ir dega, kad po koncerto viduje atsivertų ginčų versmės tarp jo ir atlikėjo — menininko ir kūrėjo. Jei tokia "kova" išsiliepsnoja, tai reiškia, kad vakaro koncertas — naujas ir įdomus.

Julijos Rajauskaitės menas — paprastas, nuoširdus. Iš pirmos Scarlatti E-dur sonatos, praeitą šeštadienį, rugsėjo 20 d. Jau-nimo centre, Chicagoje, buvo aišku, kad nekils aistringi ginčų pokalbiai, nes pianistei rūpi pirmame plane išskelti kompozitorių ir pasilikti ištikimai jo tekstui, o publikai ji pati prisistato kaip kūrybos plano vykdytoja be jokių artistinių pozavimų. Turint dekoratyvinę garsų techniką, pianistei sekasi skambinti impresionistinius, susietus su

romantiniu atodūsiu, kūrinius: Banaičio "Ryto belaukiant", Gaidelio "Lietuviškas šokis" ir Debussy "Džiaugsmo sala". Čia klausytojus žavėjo ramumas, šviesa ir spalvos.

Tačiau Beethoveno variacijos C-moll kėlė ir kai kurių techninių abejonių. Masinės "scenos" — lygiai išbalansuotos ir apvaldytos, o mažos formos, lengvi pirštų pasažai — ne visada iki galo ryškūs. Bet vėliau įtarimų abejonės išsisklaidė, kai antroje koncerto dalyje išgirdome Liszto "Laidotuves", "Dvi legendas" ir "Prie fontano". Būdinga Liszto kontrastų stichija — didelių bangų lūžiai ir ramūs, žybciojantys burbuliukai skleidėsi pianistės atlikime. Populiarioje "Kampaneloje" pasirodė Rajauskaitės tikrasis veidas ir atsiskleidė jos grojimo paslaptys: gyvas piano, crescendo ir diminuendo efektingai išlyginti. Pianistė, be jokio savęs pabrėžimo, ieškojo išpildyme aukšto vidurio, palikdama klausytojams labai malonų įspūdį.

Koncertą rengė Lietuvos moterų klubų federacijos Chicago klubas.

Pianistė J. Rajauskaitė - šušenė savo koncerto metu Jaunimo centre, Chicagoje. Nuotr. K. Kauno

niaus dramos teatre. Be oficialių kalbėtojų, platesnį žodį apie Vaižganto kūrybą čia tarė Pedagoginio instituto docentė Aldona Vaitiekūnienė. Rašytojas Juozas Paukštėlis papasakojo prisiminimų apie J. Tumo-Vaižganto. Ištraukas iš Vaižganto raštų mi-

nėjime skaitė aktoriai: K. Kyliantaitė, M. Mironaitė ir S. Novevičiūtė. Koncertinę minėjimo dalį atliko sol. J. Stasiūnas, styginis kvartetas ir liaudies instrumentų kamerinis ansamblis "Sutartinė". Rugsėjo 15 d. Vaižganto gi-

Antanas Venclova apie sovietinę cenzūrą

Komunistai Rusijoje yra įvedę tokią pat kieta diktatūrą, kaip buvo nacių Vokietijoje ir fašistų Italijoje, gal net dar kietesnę, nes perėmę anų diktatūrų metodus, dar juos papildė savais aziatiškumais.

Reikėdama, kad net ištikimas komunistų tarnas Ant. Venclova savo naujai išspaudos išėjusioje atsiminimų knygoje "Vidurdienio vėtra" 255 p. rašo, kad išleidžiant Susanos Mar atsiminimus apie Lietuvą "Vstreča s Litvoj", jie turėjo pasirodyti tik su kipiromis, reiškiama — su cenzūros išbraukimais.

Venclova pats pasakoja:

mimo šimtųjų metų minėjimai buvo dar Vilniaus universitete ir Kaune. Šio miesto senamiestyje, prie namo, kuriame kadaise gyveno Vaižgantas, atidengta paminklinė lenta su įrašu: "Šio namo antrame aukšte 1920-1933 metais gyveno rašytojas Juozas Tumas-Vaižgantas".

Chicagoje Vaižganto šimtųjų gimimo metų minėjimą rengia Pedagoginis liuanistikos institutas gruodžio mėn. 27 d.

• Dail. Adomo Galdiko tapybos kūrinių paroda atidaryta M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, Kaune. Parodoje išstatyta prieškarinio laikotarpio šiuo metu New Yorke gyvenančio mūsų dailininko darbai.

(431—432 p.), kaip jis buvo Maskvos cenzorių torturojamas. Buvo paruoštas vertimas Venclovo eilėraščių į rusų kalbą. Rinkinys buvo pavadinamas "Rodnoje nebo" (Gimtinė dangus). Knygai šilta įvada parašė rusų rašytojas Josifas Utkinas. Bet rinkinys vis nesirodė. Kartą Venclovai paskambino vyresnysis redaktorius ir paprašė užteiti jį leidyklai. Tarp jų įvyko toks pasikėlimas: "Rinkinys, atrodo, nedidelis, bet gana įdomus... Tik, žinote, jo negalime išleisti..."

— Negalite? Kodėl?
— Negalime tokio, koki paruošė redaktorė Chitarova...
— Bet palaukit... Juk mes abu dešimtis kartų...
— Taip, taip, bet rinkinys nėra nė vieno eilėraščio, skirto Stalinui.

— Kad aš tokio eilėraščio neturiu.

— Galite gi parašyti!

Ir Venclova prisipažįsta: "Rasčiau kažką 'reikalingo' ir jaučiau, kad eilėraščių išėina nevykęs, nenaujas, neįdomus". Bet vistiek, kai tą nevykėlį eilėraščių diktatoriaus garbei įjungė rinkinį, knyga greit išėjo. Anksčiau reikėjo garbinti Staliną, dabar partija ir jos linija. Taip su kūryba yra raudonosios diktatūros šaly. J. Žvilb.

Kultūrinė kronika

• Prof. Antanas Klimas, grįždamas iš Vienos, kur jis dalyvavo Europos Kalbininkų draugijos suvažiavime ir 10-me pasauliniame Vardotyros kongrese, buvo sustojęs Stockholme. Čia pasimatė su dr. J. Lingiu, kuris jau keliolika metų dėsto lietuvių kalbą Uppsalos universitete. Taip pat aplankė tik ką išėjusį pensiją Stockholmo univ. prof. estą P. Arumaa ir Stockholmo univ. prof. dr. V. Ruke-Dravinia. Ir prof. Arumaa (estas) ir prof. Ruke-Dravinia gražiai ir laisvai kalba lietuviškai.

Tikimasi, kad Stockholmo universitete bus ir baltistikos studijų sekcija.

• Lietuvių kalba Saarlando universitete, Vakarų Vokietijoje. Praėjusiais metais Saarlando universitete Saarbrueckeno mieste buvo pirmą kartą dėstoma lietuvių kalba. Klausė 5 studentai — visi vokiečiai. Dėstė indo-europeistas prof. dr. P. Strunk. Naujojo vadovėlio "Introd. to Modern Lithuanian", jo "raktus" ir juosteles. Prof. Strunk vadovėliu yra labai patenkintas.

• Jonui Mikėnui, žinomam keramikui, suėjo 70 metų amžiaus. Nuo 1940 m. jis dėsto dailiosios keramikos technologiją Kauno meno mokykloje (dabar Taikomosios ir dekoratyvinės dailės institutas); vėliau buvo docentu Vilniaus dailės institute, dabar šio instituto vakariniame skyriuje Kaune. Jo sūnus Alg. Mikėnas garsėja kaip architektas, akvarelistas, o brolis Juozas — garsus skulptorius.

• Washingtono laikraščiai apie V. K. Jonyno kūrinius. Washingtono dienraščiai "The Evening Star" ir "The Washington Post" š.m. rugsėjo 13 d. savo puslapiuose, aprašydami naujai pašventintą modernaus stiliaus Šv. Jurgio episkopų bažnyčią Washington, D.C., 2 and U Str. N.W., tarp kitko pastebi, kad modernaus meno stiliumi altorius ir Kryžiaus kelius sukūrė New Yorke gyvenantis menininkas V.K. Jonynas (laikraščiuose Jonynas). "The Washington Post" idėjo Jonyno projektuoto ir įvykdyto altoriaus bei jo namo su šventais tūriniais tūriniais, su prierašu — modernizmas religijoje. Nuotraukoje prie moderniško altoriaus nufotografuotas kunigas pamaldų metu, už kurio stenoje matyti V. K. Jonyno įvykdytų reljefų kontūrai.

"The Evening Star", rašydamas apie Jonyno modernų Šv. Jurgio bažnyčios dekoravimą, pa-

žymi, kad menininkas buvo išpuošęs savo darbus Vatikano paviljoną pasaulinėje New Yorke parodoje, o taip pat jam esą pavesta atlikti darbų Vatikane — Šv. Petro bazilikoje.

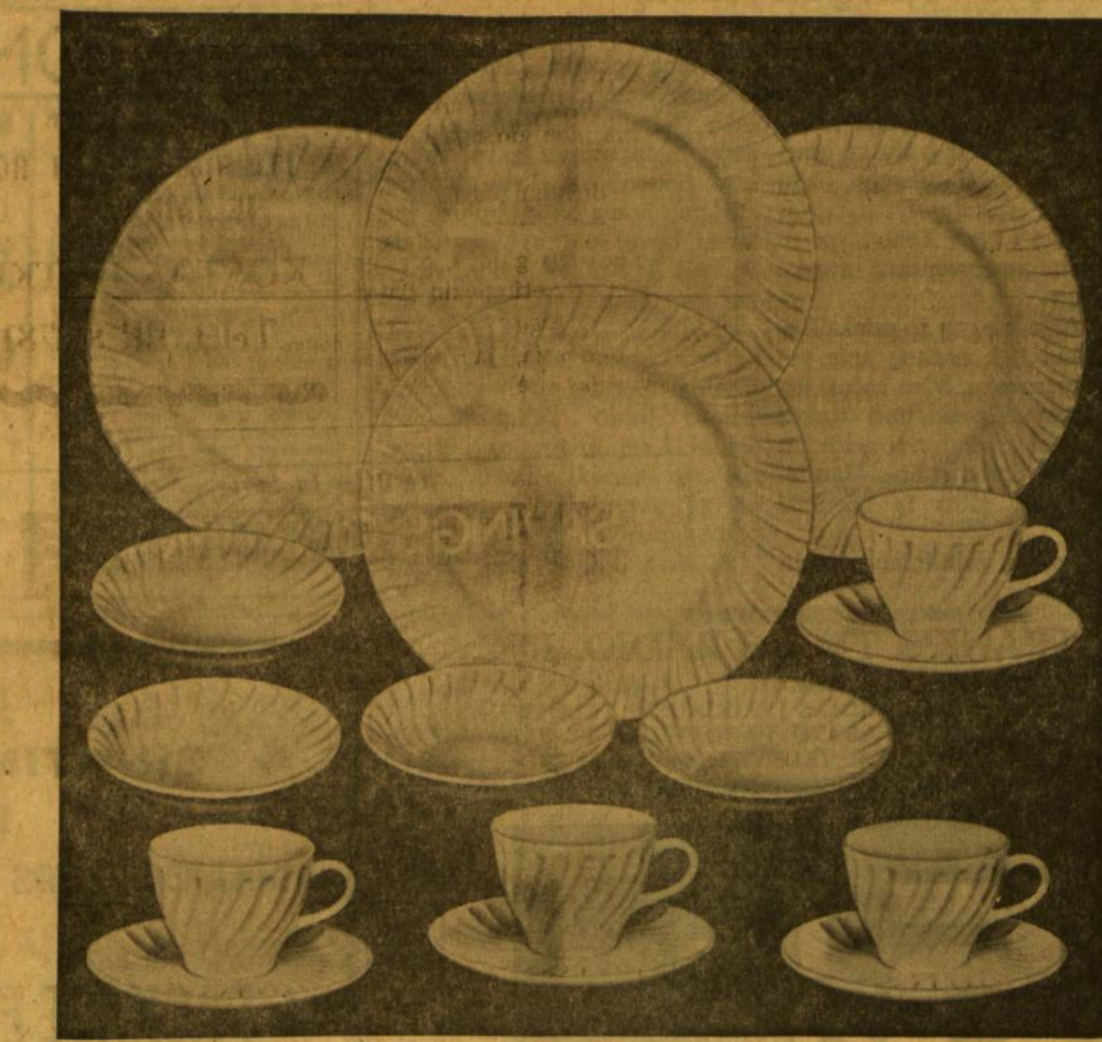
• J. Tumo-Vaižganto gimimo 100-ųjų metų minėjimai Lietuvoje. Iškilmingas sukakties minėjimas rugsėjo 18 d. įvyko Vil-

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAM-IR MEGEJAM^S
Daug sutaupysite pirkaami šia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Nuomoja — Checkwriters. — Taiso NAUJOS NAUDOTOS Virš 50 m. patikimas aptarnavimas NAUJOJE VIETOJE 5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

FREE
beautiful bone white
16 pc. set of fine dishes
Jums patiks ši naujusia dovana Sv. Antano Taupymo ir skolinimo bendrovės. Tai tokios rūšies dovana, kurios jūs nesitikite gauti iš bet ko, bet tik iš "prieinamų" (pasiekiamų). Jūs galite gauti šį piną komplektą iki spalio 15 d. atidarydami naują taupymo sąskaitą su \$500.00 arba įdėdami \$500.00 į jau turimą sąskaitą. Sv. Antano Taupymo B-vė turi platų taupymo planą, įskaitant ir 5¼% sertifikata, įmokant vienu kartu (minimumas \$7,500.) ir patarnaus jums pagal jūsų pageidavimo taupymo planą. Ši dovana duodama tik viena šeimai, ir paštū nesulciama. Atvykite dabar ir pasiimkite šią dovana.
Saint Anthony Savings
1447 South 49th Court, Cicero 60650
Phone: 656-6330
JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, EXEC. SEC'Y
Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation, Washington, D.C.

since 1914...
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478
4¾% PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly
5¼% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

foto V. MAZELIS
• vestuvės, špivota ir juoda balta (galv. vyrt. ir j. ritus m. t. s.)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kitu foto patarnavimu
Tel. — HY 7-4677
622 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11251

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERLIOS, SPARŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmad ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmd. atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai
• BERNINA • NECCHI • ELNA • VIKING • PFAFF • SINGER
ELECTROLUX • HOOVER • EUREKA • KIRBY • ROYAL • IR KT.
Pardudame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prietaisams kainomis ir sąlygomis. Turime dailis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestiuose.
B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS
Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

EUROPOS OPERAS LANKANT

Kelionės ir spektaklių įspūdžiai (II)

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Milano operos La Scala puošnioji ir daugiaaukštė vidaus erdvė

Milanas.

Sėdime Miuncheno aerodrome ir laukiame, kol atskris Alitalia lėktuvas mūsų pasiimti. Išlaukėme dvi valandas, o mūsų lėktuvas dar tebeskraidė kažin kur po Alpes, audros užkluptas, o svarbiausia — jau šiandien vakare turime eiti į La Scala. Pagaliau, pavėlavę dvi valandas, atskridome į Milaną. Mūsų Milano viešpatės vadovas pasiskun-

peros spektaklis prasideda 9:15 val. vak.

Iš viršaus pastatas labai paprastas, niekuo nesiskiriantis iš kitų aplinkinių, daugiau primenantis banką, negu operos rūmus. Fasadinės durys nedidelės, paprastos. Fojė irgi gana mažas, lyginant su Miuncheno. Bet pati salė tikrai grandioziška. Didelė, talpinanti 3000 žiūrovų, pasagos formos. Penki aukštai balkonų papuošti su gulinčiais liū-

nizavo, ne tik su choru ir solistais, bet ir su šokėjais.

Prancūzų kompozitorius Hector Berlioz, didelis Shakespearo gerbėjas, labai pergyveno, kad jis nemokėjo anglų kalbos ir jo veikalus turėjo skaityti vertimuose. Nepasitikėdamas nė vienu libretistu, kuris galėtų parašyti tokį stiprų libretą, kaip originalo tragedija, Berlioz nedrįso rašyti operos, bet jis šią garsią meilės tragediją perkėlė į pasakojimo formą (prancūzų kalba), kurią atlieka orkestras, choras, tenoras, mezzosopranas ir bosas, o jos pagrindinius veikėjus, Romeo ir Giulietta, vaidino baletų šokėjai. Tai, tur būt, labiausiai pasisekęs Shakespearo tragedijos "Romeo ir Giulietta" perkėlimas į muzikos rėmus.

La Scala šį veikalą inscenizavo be priekaištų. Didingos dekoracijos, gražūs rūbai, skoningas choro išskirtymas scenoje, dramatiškas Romeo ir Giulietta rolių atlikimas šokiu. Visas svoris čia krenta ant spektaklio grandioziškumo, į smulkmenas mažiau kreipiama dėmesio.

Apie La Scalos publiką sunku ką nors pasakyti, nes čia aplink buvo daugiau kalbančių anglų kalba, negu itališkai. Tačiau publika buvo labai entuziastinga, daug plojanti, neskubanti. Išėjus į gatvę, pilną žmonių, atrodė, kad čia apie 12 nakties tik gyvenimas prasideda.

La Scala yra ne tik operos mėgėjų, bet taip pat kiekvieno operos solisto svajonė. Ji garsi savo tarptautinėmis žvaigždėmis. Čia dainavo visi garsiausi operos pasaulio solistai. Pati garsiausia (ne italie) buvo Maria Callas, pajėgusi ir Renata Tebaldi "atbaidyti" nuo La Scalos, kuri ramiai pasitraukė į šalį ir daugiau čia nebedainavo.

Kitą dieną eįome apžiūrėti La Scalos pastatą esančio muzikos

muziejaus. Šiame muziejuje matėme ne tik eksponatų iš prieš Kristaus laikų, bet ir iš mūsų, gyva, vaikščiojanti "ekspوناتa" Metropolitan operos tenorą Richard Tucker su žmona.

La Scala teatro muzikos muziejus turtingas ne tik savo marmuriniais kambariais, bet ir muzikine medžiaga. Čia visur prikabinėta kompozitorių ir solistų paveikslų, biustų, muzikos instrumentų iškasenų, įdomi muzikos biblioteka, pianinai. Daugiausiai vietos skirta kompozitoriui Verdi. Čia matėme jo pirmąjį laikrodį (jau surūdijęs), o paskutinytis tebeblizga auksu. Matėme jo žilų plaukų garbaną, Requiemi mišių originalą, jo pasą, pirmosios ir antrosios žmonos portretus ir t.t.

Prie kompozitoriaus Rossini portreto mūsų vadovas pasakoją: "Kada Rossini buvo 37 metų, parašęs savo paskutinę operą "William Tell", sugalvojo daugiau operų neberašyti, bet užsiimti pačiu mėgiamiausiu savo amatu — virimu. Ir užtat Italijoje beveik kiekviename restorane val gysite spaghetti alla Rossini, pizza alla Rossini, lasagna alla Rossini, kad turėtumėte figūrą alla Rossini."

Kur tik mes Milane eįome, visur mus sekė muzikos istorija. Toscaninų nusekėme iki pat kapinių, kur apžiūrėjome visos jo šeimos mauzoliejų.

Ir taip mūsų svajonė išsipildė, pamatėme Italijos muzikos centrą Milaną ir jo garsiąją La Scalą operą.

(Bus daugiau)

— Šoka kaip gaidys, o negal kaip višta. (Kretingiškių patarlė).

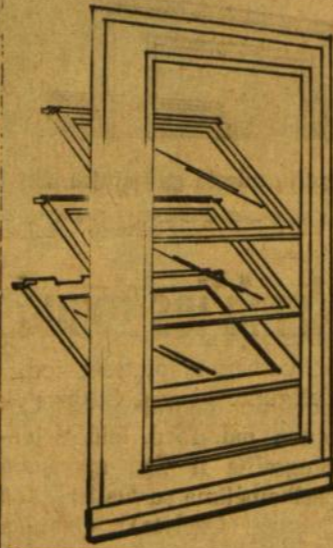
— Juo dvesia, juo spardos. (Lietuvių patarlė).

• Okup. Lietuvos geologai dalyvauja Londone vykstančiame XI Europos mikropaleontologų tarptautiniame suvažiavime. Lietuvius atstovauja Algimantas Grigelis, Karpatų — Balkanų geologų kongrese Lenkijoje lietuvius atstovauja geologas Algirdas Jurgaitis. Lietuvos geologų darbų galima rasti Lenkijos, Vengrijos, Anglijos, R. Vokietijos mokslų darbuose.

• Suvėnūrų gamyba Lietuvoje plečiama. Šiam reikalui Plungėje įsteigta "Minijos" liaudies kūrybos gaminių įmonė, gaminanti medžio ir tekstilės suvėnūrus. Dauguma jų išvežama į Japoniją, Meksiką, Angliją.

NEVĖLUOKITE

Užsakykite išanksto

LANGAI

DURYS

STOGELIAI

TVOROS —

ĮVAIRIŲ METALŲ RŪŠIŲ IR KAINŲ

KOSTAS BUTKUS

Telef. PR 8-2781

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. rugsėjo mėn. 27 d.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

Mokamas už Vieną Mėnesio Certificate sąskaitą — Minimum \$5,000.00

4 3/4%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDŲ ANTRALINIS PENKTAD. SIEPTAI

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

IN MEMORIAM

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476-2345

1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

M. R. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3014 West 111th Street

Daugiau: Panduklams, Planų, Drekinimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 2-6335

enas blokas nuo \$1,000

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

E U D E I K I S

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YARds 7-1741-2

Milano La Scala operos rūmai ir aikštė

de, kad tiek ilgai turėjęs mūsų laukti ir pranešė, kad mūsų šio vakaro bilietus pakėitė į sekmdienio vakarą.

Milano La Scala — tai kiekvieno operos mėgėjo svajonė, tai visų operų karalienė. Čia tiek daug itališkos operos istorijos, tiek daug operų premjerų, nepasisekimų, laimėjimų. Čia Verdi triumfališkai sugrįžo į operos pasaulį su savo "Otello", čia ir Puccini paskutinė opera "Turandot" išvydo operos sceną.

La Scala (ital. laipiai) istorija šitokia. Keturioliktame šimtmetėje Veronos didikė vardu Regina della Scala, 1381 m. Milano centre pastatė bažnyčią vardu Santa Maria della Scala. Po 400 m. ši bažnyčia sudegė ir ant jos pamatų buvo pastatytas teatras ir pavadintas La Scala. La Scala, kaip ir Miuncheno operą, per karą buvo subombarduota. Sakoma, jog Toscanini, sugrįžęs iš Amerikos, verkė pamatęs La Scalos griuvėsius. Beveik jo vieno pinigais ji buvo atstatyta ir vėl atidaryta 1946 m.

Su nekantrumu laukėme tojo vakaro, kada išvysime šią Milano įžymybę. Sekmdienio vakarą specialiai užsakytu autobusu nuvažiuojame prie pat teatro durų. Nors atstumas nuo viešbučio iki operos buvo tik tūkstantis penki blokai, tačiau mūsų bendrakeivės atsiskė eiti naktį siauromis gatvelėmis, nes čia o-

1970 PLYMOUTH-BARRACUDA

VISIŠKAI NAUJI "6" ir "8"

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER

G T X, FURY — DUSTER

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH

\$10,000 or MORE

4 3/4%

per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH

\$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year — in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD., Chicago, Ill. 60608

Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS

Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas

5759 So. Western Ave.

Kampus 58th Street

Telefonas — PROspect 8-9533

G E L Ė S

Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms

GUŽAUSKŲ

BEVERLY HILLS GPJNYČIA

2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois

Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

SKELBKITIS "DRAUGAS".

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS (LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4848 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lithuania Ave. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

4854 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lithuania Ave. Tel. YARds 7-1138-1139

VASAJIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

Moterų Gyvenimas

Kėdagačio St Semeniene, 6507 S. Troy St. Chicago Ill., 60629
Tel. 925-5988

Mergaičių miestas

JUOZAS DAUGAILIS

Visame pasaulyje plačiai žinomas yra berniukų miestas Omaha, bet galime pasidžiaugti, kad yra įsteigtas tame pat mieste ir mergaičių miestas, kurio adresas: Girls Town, 653 So. 40th St., Omaha, Nebr. 68105. Čia kai kurį laiką yra buvęs lietuvis kapellonas — kun. L. Musteikis. Šio miesto gyventojos yra mergaitės nuo 13 iki 18 m. amžiaus. Jos buvo gyvenimo palaužtos ar dėl skurdo, ar dėl šeimos pairimo, ar dėl tėvų apsilėidimo ar kitų priežasčių. Čia jas stengiamasi vėl padaryti gero būdo, darbingom mergaitėm, to siekiant auklėjimu, specialistų patarimais, jei reikia, ir gydymu.

Visame pasaulyje žinomas yra berniukų miestas Omaha, bet galime pasidžiaugti, kad yra įsteigtas tame pat mieste ir mergaičių miestas, kurio adresas: Girls Town, 653 So. 40th St., Omaha, Nebr. 68105. Čia kai kurį laiką yra buvęs lietuvis kapellonas — kun. L. Musteikis. Šio miesto gyventojos yra mergaitės nuo 13 iki 18 m. amžiaus. Jos buvo gyvenimo palaužtos ar dėl skurdo, ar dėl šeimos pairimo, ar dėl tėvų apsilėidimo ar kitų priežasčių. Čia jas stengiamasi vėl padaryti gero būdo, darbingom mergaitėm, to siekiant auklėjimu, specialistų patarimais, jei reikia, ir gydymu.

Auklėjimas ir mokymas

Mergaičių mieste yra ir sava aukštesnioji mokykla, kur ypač kreipiamas dėmesys į namų ruošos ir komercinį paruošimą, parengiant jas šeimai ir tarnyboms verslo įstaigose. Tarpais mergaitės pačios išsina talkinti kaip privačios mokytojos atsiliekančių mokykloje vaikų. Ir katalikės, ir ne katalikės mergaitės turi dorovės mokslo pamokas. Ateina čia ir įvairių tikybų kapelionai religiniam mergaičių aptarnavimui.

Ypač stengiamasi paruošti mergaites savarankiam pragyvenimui, išmokant jas amatų, namų tvarkymo, drabužių laidymo, priėmėjų darbo kabinetuose ir raštinėse. Naudojamos visos priemonės išugdyti mergaičių ta-

Baigusi Mergaičių miesto aukštesniąją mokyklą

lentus. Net mokamas joms mėnesinis atlyginimas už geriau atliktus darbus.

Globoja ir išėjusias

Už savo gerą elgesį mergaitės gauna teisę išvykti apsilankyti į namus, į pažįstamas šeimas. Net ir išėjusias iš šios įstaigos mergaitės neužmiršamos, o stengiamasi joms parūpinti darbą, sekama jų tolimesnį gyvenimą, reikale, padedama joms išspręsti kylančias problemas. Prieš mergaitę išleidžiant iš to miesto nuolatiniam gyvenimui pas namiškius būna pirma aplankomi namiškiai, aptariamos galinčios kilti problemos, patariama, kaip jie su grįžtančiomis mergaitėmis turi elgtis.

85 proc. pasitaisančių

Šis mergaičių miestas yra seselių vienuolių globoje. Viena seselė parašė studijinį darbą gauti

Sutinkama naujai atvykusioji į Mergaičių miestą

Mergaičių miesto gyventojos nori būti tvarkingos ir gražios...

Kolumbijos spauda apie lietuvaitę

Medellino dienraštis El Colombiano, bal. 15 d. laidoje idėjų fotografiją ir ilgą aprašymą bei pasikalbėjimą su Dalia M. de la Cuesta (Oželyte), einančia direktorės pareigas Investigacijų centre prie Administracijos ir finansų mokyklos.

Ten pat duodama jos gyvenimo apybraiža. Dalia gimė Lietuvoje Nuo 13 m. amžiaus gyvena JAV-ėse, kur baigė mokslius. Illinois universitete specializavosi Marketing ir Marketing Investigation srityse. Ištekėjo Amerikoje už inž. Hernan de la Cuesta ir jau 9 metai kai gyvena Medelline, Kolumbijoje. Auginama viena dukra, Adrianą Mariją, 3 metų. Mokinė Marymount kolegijoje. Dalia kalba keliomis svetimomis kalbomis. Ji mėgsta žaisti tenisą. Amerikoje buvo Junior čempionė, laimėjusi daug turnyrų.

Dalia Ozelytė - de la Cuesta

Dalia taipgi yra to paties centro Public Relations direktorė, Antiochijos universiteto Economic Investigations centro direktoriaus padėjėja bei to paties universiteto ekonomijos asistentas profesorė. Jos dirguojamas centras paruošia nacionalinius bei regioninius projektus miestų administracijoms, o korporacijoms finansines analizes ir kainų apskaičiavimus. Jos vadovaujamas centras, jo atlikti darbai ir jos asmeniškai įnašas ir krašto ekonominių gyvenimą yra valdžios didžiai vertinami. Apie jos veiklą irgi rašė kitas Medellino dienraštis El Correo.

Ar gėrimas yra asmeniškasis reikalas?

Ne, nevisai. Gėrimas yra tiek socialinis, tiek asmeniškasis dalykas. Psichologai sako, kad suaugusio gėrimas turi įtakos į jaunuolius, o ypač vaikus, kurie kopijuoja suaugusių ir elgiais patys panašiai. Tai tiesiogiai rišasi su geriančiojo socialiniu gyvenimu, jo piniginiu stoviu ir išlaidomis, o taipgi šeimos gyvenimu. Jei esi alkoholis, tai jau pavirta socialine problema ir kiekvieną kartą, kai igėres vairuoti automobilį, virsti kelyje tikru pavojumi kitiems. Jei nusigeri ir nesilaikai tvarkos, turėsi reikalų su policija, teismais ir krašto įstatymais. Toks valdžios įsikišimas rodo, kad gėrimas nėra vien tik geriančiojo asmeniškasis reikalas.

Vaikai ir laisvė

Ar vaikai vystosi tada geriausiai, kai jiems duodama pilna laisvė? Netiesa. Rūpestingi tyrimai rodo, kad vaikai, jiems leidus daryti, ką tik nori be rūpestingų direktyvų, dažnai tampa grynų nepasisekimu. Taipgi gyvenimo nevykėliais virsta tie, kurių namuose tėvai "daro, kas geriausiai patinka vaikui". Geriausias "receptas" čia būtų: laisvė tam tikrose ribose.

Kurios rimtesnės: prancūzės ar amerikietės?

Pagal paskutines tarptautines studijas, amerikietės yra labiausiai linkusios įvairioms lengvabūdiškoms avantiūroms. Pavyzdžiui, Vance Packard pranešime sakoma: "Mano tyrimai rodo, jog plačiai pasklidusi reputacija apie prancūzų mergaites, kad jos neva esančios lengvo elgesio, o ypač prieš vedybas, yra visai nepagrįsta. Priešingai, bendrai imant, prancūzai, kaip žmonės, yra daug labiau prisirišę prie nekaltybės idealų, kaip, sakysime, amerikiečiai ar net anglai. Jie susilauko ir nuo viešų diskusijų apie intymius dalykus".

Mėsa pigiau už cigaretes

Čia nenorima propaguoti cigarečių kenksmingumo. Nors džiugu, kad tiek daug rimtų kompanijų atsisako jų reklamavimo, gydytojams įrodžius, jog rūkymas siejasi su vėžiu.

Viena didžiulė maisto parduotuvė (Supermarket) Salinos mieste, Kansas, savotiškai sprendė tą problemą intriguojančioj naujoj perspektyvoj: "Jei jūs manote, kad jautiena yra brangi, tai cigaretės yra 6.59 dol. už svarą!"

Apie pamiršimus

Nemalonūs, pergyvenimai, ypač tie, kai asmuo pasijuto esąs žeminamas, yra "pamirštami", nustumiant juos į pašamonę. Eina, mes pamirštame vardą žmogaus, kurio nemėgstame. Taipgi, anot to paties gydytojo, mes pamirštame smokėti sąskaitą, kurios nenorime mokėti. Tuo tarpu, jei mes pamėgstame kurią vietą, tai stengiamės tyčia pamiršti ten savo pirštines ar kurį kitą nieką palikti, kad turėtume progos sugrįžti. Kai kurie tie "pamirštami" eina net kur kas giliau.

Dvi solistės ne dainavusios, bet kalbėjusios pianistės J. Rajauskaitės ir A. Kalvaitės - Velbasienė.

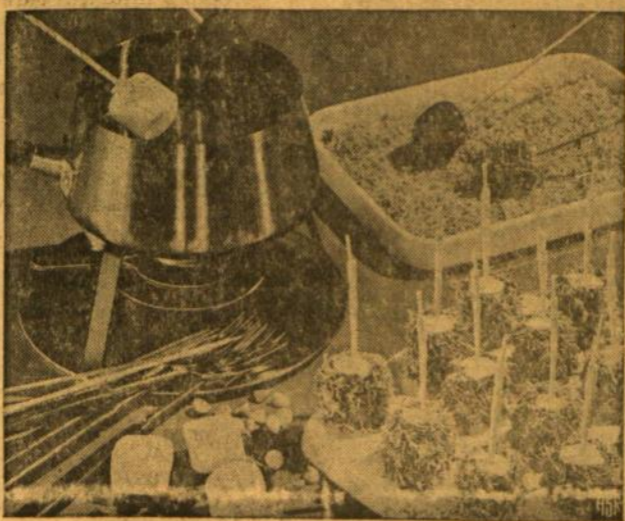
Nuotr. K. Kauno

MAISTINGAS SALDUMYNAS VAIKAMS

Deugelis tėvų nusistatę prieš saldumynus vaikams. Tai yra labai teisinga. Tačiau, jei kas nori duoti savo vaikams maistingą saldumyną, tinkamą 3-čiam patiekalui, ar tiesiog pasmaguriavimui, tepamėgina sekantį receptą.

Imti: 1/2 puodelio pusiau saldžių ar pieninio šokolado trupinių (milk chocolate bits), 1/2 puod. "butter-scotch bits", 1 valg. šaukšt. augalinį riebalų (shortening), 30 didelių propušių (marshmallows), 2 ar 2 1/2 puod. susmulkintų kviečių biskvitų (vartojamų pusryčiams — shredded wheat biscuit), pailgų ar vieno kėsnio didumo.

Pirmas 3 sudedamąsias dalis sumaišyti mažame sunkiame puode. Uždėti ant labai menkos ugnies ir leisti tirpti; labai atsargiai pamašyti. Kiekvieną propušę užmeigti ont ilgo virbalo ar ilgos "fondue" vartojamos šakutės ir mirkyti šokolado mišiny, kol visos pusės bus ištisai juo padengtos. Išvolioti tada tuose susmulkintuose javuose — "cereal" (shredded wheat biscuits). Jei reikia, daugiau tų susmulkintų javų užspausti ant viršaus. Nuimti nuo šakutės ir atšaldyti ant sviestu išteptos skardos ar vaškinio popierio. Galima įmeigti švarų pagaliuką vaikui laikyti valgant. Sudaro 30 sveikų, maistingų saldumynų vaikams, tinkamų ir piknikuose.

LDK Birutės draugijos Centro valdybos narės tariasi su Dalia Kučėnienė rengiamo koncerto spalio 4 d. Jaunimo centre reikalais. Iš kairės į dešinę: pirm. M. Babickienė, D. Kučėnienė ir stovi V. Kulikauskienė. Nuotr. I. Kulikauskaitės

IŠ MOTERŲ PASAULIO

Lietuvių moterų klubų federacijos Chicago klubas suruošė pagerbtuves pianistei J. Rajauskaitė-Sušienei po jos pasisekusio koncerto. (Muzikinė recenzija šios dienos kultūriniam priede). Klubo veikloji pirm. M. Krauchunienė, po trumpo sveikinimo, įteikė pianistei federacijos išleista knyga "Lithuanian Woman". Pianistę sveikino kolegės sol. I. Motekaitienė ir sol. A. Velbasienė. Dar kalbėjo klubo valdybos narė M. Pėteraitienė. Trumpą padėkos žodį tarė J. Rajauskaitė.

Amerikos Liet. inž. ir arch. (ALIAS) Moterų pagelbimo vienoto metinis susirinkimas įvyks spalio 5 d., sekmadienį, 3 v.p.p. vicepirm. B. Briedienės

namuose, 2901 W. 73 St. Kvietiamos narės su viešniomis gaušiai dalyvauti. Bus rodomas spalvotas filmas iš Lietuvos. Spalio 25 d., šeštadienį, 7 v.v. vienetas ruošia pobūvį su šokiais Jaunimo centre. Visas pelnas skiriamas labdarystei. Rytoj vienoto valdyba ruošiasi skaniai pavaišinti visus atvykusius į ALIAS Chicago's skyriaus valdybos, kurio pirm. yra inž. R. Šiaudikis, suruoštą tradicinę golfo dieną, virtusią šeimos švente. Inžinieriai su šeimomis ir svečiais turės savo išvyką rytoj ponų Lieponių ūkyje. Laukiama gausaus atsilankymo pabendrauti po ažuolais tyrame ore prie vandens baseino, o atžalynui pasportuoti ir pažaisti su savo tėvais.

Pratinkime mažiukus padėti

Ar 4 m. vaikučiai yra per maži padėti namų apyvokoje, klausia jaunos motinos.

Ne, atsako specialistai. Kai mažasis priešmokyklinio amžiaus sako: "Aš tai galiu padaryti", nežiūrint kas bebūtų, tai yra geras ženklas, kad vaikučiai kyla mintis, jog jis pats sugebėtų tai įvykdyti.

Tai svarbus žingsnis jo vystymosi, kuris turėtų būti pripažintas su padrąsinančiu: "Žinoma, kad tu gali tai padaryti ir taip pat visiškai vienas".

Šitokį vaiko augantį supratimą apie savo paties atsiekimus reikia skatinti, stebint jo pasiekta progresą ir duodant jam naujų uždavinių, jo sugebėjimo ribose. Nežiūrint, ar kiti jo amžiaus vaikai tai sugeba, ar ne. Kiekvienas mažas vaikas turi pajusti ir suprasti savo pajėgumą ką nors naudingi nuveikti.

Dr. Marija Anselkaitė-Gimbutienė, Los Angeles universiteto Europos archeologijos katedros vedėja, šią vasarą praleido Makedonijoje (Graikijoje ir Jugoslavijoje) vadovaudama neolito (6-3000 m. pr. Kr.) sodybų kasinėjimams. Vieni šių paminklų yra šiaurės Graikijoje, kiti Jugoslavijos pietrytinėje dalyje. Jos rūpesčiu Los Angeles universitete kuriamas Archeologijos institutas. Universitete yra ir etnografinis skyrius su lietuvių liaudies meno dirbiniais. Šiuo metu mūsų archeologė ruošia veikalą apie 7-3000 m. pr. Kr. Europos kultūrą, kuris busias išleistas keturiais tomiais. Jos moksliniuose darbuose bus pavaizduota ir ano meto Lietuva, ypač šiam reikalui panaudojant paskutinius Lietuvos pajūrio (Sventosios) srities kasinėjimus. Grįždama iš Makedonijos, archeologė buvo ir į Lietuvą užsukusi, kur rinko reikiamą medžiagą.

Klausykis kito rodos, ale ir savo razumo nepamesk. (Anykščių patarlė).

Geriau bū galvos, negu be mados. (Raudoniškių patarlė).